

Zašto oporezivati imovinu

Petrović, Danijel

Undergraduate thesis / Završni rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:382867>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**



Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)



SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

DANIJEL PETROVIĆ

ZAŠTO OPOREZIVATI IMOVINU

ZAVRŠNI RAD

Pula, 2015.

SVEUČILIŠTE JURJA DOBRILE U PULI

Fakultet ekonomije i turizma

«Dr. Mijo Mirković»

ZAŠTO OPOREZIVATI IMOVINU

ZAVRŠNI RAD

Kolegiji: Javne financije

Mentor: Prof. dr. sc. Sandra Krtalić

Student: Danijel Petrović

Matični broj: 2516-E

Pula, rujan 2015.

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisani Danijel Petrović, kandidat za prvostupnika ekonomije ovime izjavljujem da je ovaj Završni rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Završnog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Puli, 22. 09. 2015.

Student:

KAZALO

1. UVOD	1
2. DEFINIRANJE IMOVINE I TEORIJSKE OSNOVE OPOREZIVANJA IMOVINE 3	
2.1. Povijest poreza na imovinu.....	3
2.2. Argumenti za i protiv poreza na imovinu	4
3. OBILJEŽJA POREZA NA IMOVINU.....	9
3.1. Vrste poreza na imovinu.....	9
3.2. Osnovica poreza na imovinu	11
3.3. Obveznik poreza na imovinu.....	13
3.4. Tarifa poreza na imovinu	13
4. OPOREZIVANJE IMOVINE I ANALIZA IMOVINSKIH POREZA U HRVATSKOJ	14
4.1. Oporezivanje imovine u Hrvatskoj.....	14
4.1.1. <i>Porez na nasljedstva i darove</i>	15
4.1.2. <i>Porez na cestovna motorna vozila</i>	17
4.1.3. <i>Porez na plovila</i>	18
4.1.4. <i>Porez na kuće za odmor</i>	20
4.1.5. <i>Porez na tvrtku ili naziv</i>	21
4.1.6. <i>Porez na korištenje javnih površina</i>	22
4.2. Analiza financijskog aspekta imovinskih poreza Republike Hrvatske	22
4.2.1. <i>Županijski porezi Istarske županije</i>	25
5. OPOREZIVANJE IMOVINE U ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE	38
6. ZAKLJUČAK.....	45
LITERATURA	47
POPIS TABLICA	50
POPIS GRAFIKONA	52
SAŽETAK.....	53
SUMMARY.....	54

1. UVOD

Imovina je od davnina jedan od najlakših pokazatelja bogatstva i platežne sposobnosti pojedinca. Važnost imovine proizlazi iz toga što ju je vrlo teško sakriti (pogotovo onu nepokretnu), isto tako u prošlosti bilo je puno teže oporezivati novčane primitke-veoma se malo u početku trgovalo novcem što je imovinu kao vidljivo bogatstvo pojedinca činilo savršenom osnovicom oporezivanja. Upravo je iz tih razloga imovina postala značajan izvor oporezivanja.

U ovom radu ponudit ćemo odgovor na pitanje “zašto oporezivati imovinu”, što je ujedno i cilj ovog završnog rada. Krenut ćemo od definicije imovine i argumenata za i protiv oporezivanja imovine. Porez na imovinu jedan je od najstarijih izvora oporezivanja, te ćemo iz tog razloga navesti vrijeme kada i gdje se porez na imovinu najprije javio, koje su ga civilizacije prve upotrebljavale, na koji način i u koje svrhe. U trećem poglavlju rada pojasnit ćemo koja su najvažnija obilježja poreza na imovinu, po čemu se razlikuje od ostalih poreznih oblika kao poreza na promet dobara i usluga te poreza na dohodak. Vrste imovinskih poreza s obzirom na niz čimbenika koji ih određuju, problematika porezne osnovice imovinskih poreza, njihova tarifa te tko je porezni obveznik poreza na imovinu također su pojašnjeni u trećem poglavlju rada.

U četvrtom poglavlju rada upoznat ćemo se sa porezima na imovinu koje koristi Republika Hrvatska. Naglasit ćemo da Hrvatska ne primjenjuje opći porez na imovinu već se imovina oporezuje raznim porezima lokalne i područne (regionalne) samouprave tj. županijskim i općinskim/gradskim porezima.

U sljedećem, petom poglavlju analizirat ćemo strukturu imovinskih prihoda Republike Hrvatske i Istarske županije s ciljem utvrđivanja važnosti i značajnosti prihoda koji su prikupljeni oporezivanjem imovine, te ćemo ih usporediti s drugim glavnim poreznim oblicima kao i hrvatsku praksu s europskom praksom tj. razmotrit ćemo kakva rješenja u oporezivanju imovine imaju susjedne zemlje. Analizirat ćemo koliki je značaj imovinskih poreza (njihovih prihoda) u BDP-u, i u ukupnim poreznim prihodima zemalja Europske Unije. U zaključnom dijelu rada na temelju vlastitih razmatranja i zapažanja iz prethodnih analiza donosimo odgovor iz kojih razloga se imovina oporezuje u suvremenim zemljama te da li su ti razlozi dovoljno uvjerljivi.

Prilikom izrade rada korišteni su mnogobrojni izvori podataka, a najvažniji podaci prikupljeni su iz statističkih podataka Ministarstva financija. Istraživanje je provedeno velikim brojem znanstveno-istraživačkim metodama poput: statističke, komparativne, deskriptivne, povijesne, deduktivne, sintetičke i analitičke metode.

2. DEFINIRANJE IMOVINE I TEORIJSKE OSNOVE OPOREZIVANJA IMOVINE

Imovinu čine pokretna i nepokretna dobra i/ili prava vlasništva pravne ili fizičke osobe, koja se mogu izraziti u novcu; sredstva koja se koriste u poslovanju poduzeća. Imovina je skup subjektivnih imovinskih prava predstavljenih jednim nositeljem. Bitna je karakteristika imovine postojanje određenog stupnja izvjesnosti da će se njezinom uporabom ostvariti buduća ekonomska korist (Sikavica i Bahtijarević-Šiber, 2001). S pravnog aspekta imovina je objekt prava ili pravni objekt. Pojam imovine može se shvatiti jedino u povezanosti s pojmom pravnog subjekta. Pravni subjekti su fizičke i pravne osobe. S knjigovodstvenog stajališta imovinu čine sve materijalne vrijednosti i prava, sva potraživanja i obveze koje poduzeće ili pojedinac ima ili duguje; dakle sve ono što je prikazano na računima u knjigovodstvu, ili u aktivi ili u pasivi. Imovina kao ekonomska ili gospodarska kategorija čini skup pokretnih i nepokretnih dobara i prava ili ukupnost njihovih vrijednosti kojom raspolaže neka pravna ili fizička osoba u promatranom razdoblju (Horvat, 2003).

Imovinski porezi predstavljaju vrlo heterogenu skupinu poreza, koje je moguće svrstati primjenom različitih kriterija. Međusobno se razlikuju kako prema ciljevima odnosno učincima zbog kojih se uvode i zadržavaju u poreznim sustavima, tako i prema oblicima u kojima se pojavljuju. S obzirom na povod oporezivanja mogu se podijeliti na imovinske poreze u širem i imovinske poreze u užem smislu. Imovinski porez u užem smislu je porez na imovinu, a imovinski porezi u širem smislu su porez na nasljedstva i darove te porez na promet imovine i imovinskih prava (Jelčić, 1997).

2.1. Povijest poreza na imovinu

Porez na imovinu spada među najstarije poreze. Pojavom privatnog vlasništva ostvarena je osnovna pretpostavka za njegovo oporezivanje. Iako, se ne zna točno kada se i gdje po prvi puta uvelo oporezivanje imovine, u literaturi se navodi da je poznato postojanje tog poreza još 2610. godine prije Krista u Egiptu, nakon toga u 18. st. prije Krista u Babilonu, u grčkim gradovima-državama, u Rimu, te su se zadržali sve do danas (Jelčić, 1997). Rano korištenje imovine kao objekta oporezivanja možemo objasniti činjenicom da se ona može lagano uočiti, odnosno da se teško može prikriti. U Grčkoj gdje se javio kao porez kojim su se prikupljala sredstva u okolnostima kao što je to bio rat ili opća nestašica. U Grčkoj je ovaj porez bio

izvanredno davanje na imovinu na koju su građani bili obvezni u slučaju nužde, sličan porez se isto tako prikupljao i u Rimu za vrijeme rata (Jelčić, 1997).

U 15. stoljeću je imovina povezana uz obavljanje (obrtничkog) zanimanja sve više dobivala na značenju – usporedno s procvatom obrta i trgovine, što je dovelo ne samo do mogućnosti da se ostvaruju prihodi neovisno o posjedovanju zemljišta, nego su ih oni čak i sve snažnije premašivali, što je dovelo da se porezna obveza s nepokretne imovine proširila i na pokretnu imovinu. Tijekom razdoblja između 15. i polovice 18. stoljeća nastao je proces kojeg je Schanz¹ nazvao „procesom komadanja poreza na imovinu“, a bio je posljedica uvođenja većeg ili manjeg broja posebnih poreza na imovinu (npr. na zemljište, na stoku) kao i skupnog, odnosno jedinstvenog poreza na imovinu, koji su uz direktne poreze predstavljali „prilično zbrkanu mješavinu glavarina i direktnih osobnih i cehovskih poreza s porezom na dohodak i imovinu“. Takvo je stanje u 18. stoljeću dovelo do razlaganja jedinstvenog (skupnog) poreza na imovinu u posebne, odnosno pojedinačne poreze na imovinu, koji su pretežito bili usmjereni na prihod od imovine, a ne (više) na njezinu supstancu. Ovaj proces uspostavljanja sustava poreza na prihod obrazlaže se argumentom da jedinstveni porez na imovinu nije mogao zadovoljiti ni rastuće potrebe za financijskim sredstvima države, niti se njime mogla ostvariti pravedna raspodjela poreznog tereta. U drugoj polovici 19. stoljeća u najvažnijim europskim državama na prvo je mjesto među porezima došao porez na dohodak, čime su parcijalni porezi na imovinu i porezi na pojedine prihode potisnuti u drugi plan. Od toga je vremena zastupano stajalište, da bi porez na (ukupnu) imovinu trebao imati zadaću dopunskog poreza uz porez na dohodak, kako bi „fundirani“ prihodi bili oporezovani jače od „nefundiranih“ (Jelčić, 1997).

2.2. Argumenti za i protiv poreza na imovinu

Imovina se redovito doživljava kao pokazatelj bogatstva i njezino oporezivanje može se pravdati načelom ekonomske snage prema kojemu bogatiji trebaju snositi više poreza. Usprkos tomu što na razini sustava ovaj porezni oblik ima malen udio u ukupnim poreznim prihodima, za poreznog obveznika pojedinca opterećenje je snažno i najčešće jednokratno (Kordić i Podborkić, 2010).

¹Georg von Schanz (1853.-1931) bio je njemački pravnik koji je izvorno razvio definiciju prihoda (dohotka), danas poznatu kao Haig-Simonsov dohodak.

Uvođenje i zadržavanje poreza na imovinu u poreznom sustavu objašnjava se i opravdava brojnim argumentima, kao što su (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998):

- mogućnost da se njime jače oporezuju fundirani izvori,
- mogućnost zahvaćanja ekonomske snage koja se očituje kroz vlasništvo na imovini,
- jamstvo određene socijalne sigurnosti njezinu vlasniku,
- mogućnost ostvarivanja određenih prihoda,
- realna pretpostavka da njezin vlasnik lakše stiječe određenu moć, ugled, utjecaj, kreditnu sposobnost, što sa svoje strane pridonosi odnosno može pridonijeti ostvarenju većeg dohotka,
- prikupljanje dodatnih javnih prihoda,
- stabilan i izdašan izvor prihoda lokalnih zajednica,
- ostvarenje redistribucijske funkcije poreza, sniženje poreza na dohodak, prethodno oporezivanje imovine, pa se tako može utjecati na sniženje stopa poreza na nasljedstvo,
- kontrolna poluga, tj. njegova uporaba da se njime isprave propusti u oporezivanju prijašnjih godina.

U prilog postojanju poreza na imovinu govore mnogi razlozi, koje je moguće razvrstati na (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998):

1. **fiskalne razloge** - dopunski izvor prikupljanja javnih prihoda,
2. **razloge socijalno - političke prirode** - ostvarenje ciljeva socijalno - političke prirode: ravnomjernija raspodjela poreznog tereta odnosno ostvarenje načela pravednosti u oporezivanju, ostvarenje zahtjeva za većim poreznim opterećenjem fundiranih izvora,
3. **razloge političke prirode** - osiguranje sredstava za financiranje potreba lokalnih kolektiviteta i time povezano realiziranje zahtjeva za njihovom većom financijskom autonomijom, veća mogućnost uspostavljanja međuovisnosti između izdvojenih sredstava i njihova korištenja, veći utjecaj građana na djelatnost lokalnih tijela vlasti,
4. **razloge porezno - tehničke prirode** - smanjena mogućnost porezne evazije, posebno pri oporezivanju nekretnina, vozila, plovni objekata.

Među nedostacima poreza na imovinu ističe se problem utvrđivanja porezne osnovice. Dok je u pojedinim slučajevima to relativno lako učiniti (npr. cijena zgrade ili stana), to nije tako i u nekim drugim slučajevima (npr. cijena umjetničkog djela). Uvođenjem raznih mjera socijalne politike (mirovine, invalidnine, dječji doplati i sl.) dovelo je do gubitka značenja tog argumenta. Kontrolna uloga poreza na imovinu kao i namjena da se njime naknadno isprave razni propusti, promašaji i sl., teško se može braniti, jer se pri takvom opredjeljenju polazi od pretpostavke da je svaka imovina rezultat nekih nedopuštenih radnji poreznih obveznika i propusta porezne vlasti. Pri postojanju poreza na prihode od imovine teško se može braniti stajalište i o potrebi postojanja poreza na imovinu.

Porezu na imovinu se prigovara da nije pogodan u ulozi instrumenta redistribucijske politike države. Naime, da bi poslužio toj svrsi, stope toga poreza moraju biti relativno visoke, što je neprihvatljivo, ne samo kada se radi o poreznom obvezniku - fizičkoj osobi, nego ponajprije kad se radi o oporezivanju imovine pravnih osoba, jer povećanje poreznog opterećenja poduzeća pogoršava uvjete poslovanja, što treba ocijeniti negativno. Među nedostacima plaćanja poreza na imovinu ističe se i činjenica, da se njegovim oporezivanjem zadire u privatnu sferu poreznih obveznika. Problem oporezivanja imovine pravnih osoba ne postavlja se na isti način, niti se na isti način može riješiti, kao što je slučaj s oporezivanjem imovine fizičkih osoba. Naime, jasno je da se oporezivanje imovine pravnih osoba ne može na isti način objasniti i opravdati kao i oporezivanje imovine fizičkih osoba, kao što nisu isti ni ciljevi koji se žele i mogu ostvariti primjenom tog poreza (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998).

Troškovi vezani za popisivanje imovine, provjeru njene vrijednosti, te kompliciran i spor porezni sustav u utvrđivanju porezne obveze nagašava da su porezi na imovinu izrazito skupi te donose vrlo malo prihoda u odnosu na troškove koje stvaraju u procesu oporezivanja. Isto tako argumenti protiv poreza na imovinu (prvenstveno na nekretnine) navode se (Fatur i Živković, 2009):

- Da za učinkovito provođenje imovinskog poreza Porezna uprava mora posjedovati kvalitetne i potpune popise nekretnina u kojima su opisane sve važne karakteristike nekretnine kako bi se razrezo porez, pogotovo u slučaju kada pojedinac ne prijavi točno, ažurno i u potpunosti svoje nekretnine.
- Poseban je problem vrednovanje nekretnina prema tržišnim vrijednostima (heterogena su dobra te je teško pronaći dvije posve identične). Na njihovu vrijednost utječe niz

čimbenika: lokacija, starost, kvaliteta gradnje i opreme, položaj u zgradi i sl. Isto tako vrijednost imovine dodatno komplicira inflacija, te je svake godine potrebno revalorizirati imovinu kako bi se zadržala stalnost njene realne vrijednosti.

- Oporezivanjem imovine dolazi do trostrukog oporezivanja dohotka: prvi put porezom na dohodak, drugi put porezom na promet nekretnina koji su već prethodno bili oporezivani porezom na dohodak, te treći put porezom na kuće. Time se kažnjava osobe koje štednju pretvore u imovinu, dok osobe koje uštedeni dohodak potroše “izbjegavaju” plaćanje imovinskih poreza. Trostruko oporezivanje moguće je ublažiti na način da se porez na imovinu prizna kao olakšica pri oporezivanju dohotka odnosno dobitka.
- Pri oporezivanju imovine u suvremenim poreznim sustavima predviđena su brojna subjektivna i objektivna porezna oslobođenja, što sustav oporezivanja imovine čini još složenijim i zahtijeva velike troškove.

Imovinski porezi u vremenu recesije imaju krajnje upitan pozitivan učinak i to upravo zbog opterećenosti građanstva kreditima, rastućim kamatnim stopama, te slabljenjem domaće valute (Fatur i Živković, 2009). S obzirom na to da se visokim poreznim stopama može zagrabiti u samu srž imovine, opća je preporuka da se imovina treba oporezovati što nižim stopama uz postojanje određenog broja oslobođenja. Mogućnost poreznog obveznika da iz prihoda koji mu pritječu plati nominalni porez na imovinu, ovisit će o nekoliko kriterija (Kordić i Podborkić, 2010):

- koliko iznosi porezno opterećenje,
- kolika je duljina trajanja porezne obveze, te
- pritječu li mu prihodi od imovine i njezinih dijelova ili ne.

Oporezivanje imovine povezano je s više dilema pa su i argumenti vezani uz opravdanja za ubiranje ovog poreza ponešto neuvjerljivi. Za opravdanje uvođenja poreza na imovinu navode se dva kriterija (Kordić i Podborkić, 2010):

1. Kriteriji koristi: koji se zasniva na činjenici da bolje komunalne usluge znače i veću vrijednost nekretnina pa njihovu cijenu stoga trebaju snositi vlasnici tih nekretnina. S obzirom na veću vrijednost imovine kojom raspolažu, oni imaju i snažniju potrebu za zaštitom vlasništva, koju im pruža država, zato i u financiranju državnih potreba trebaju sudjelovati u većem iznosu.

2. Kriteriji porezne snage: promatra imovinu kao pokazatelj bogatstva pojedinca. Međutim, kako u financijskoj teoriji i praksi vlada dilema o tome u kolikoj je mjeri imovina stvarna ekonomska snaga poreznoga obveznika, taj argument imao je više smisla u vrijeme kad je imovina doista bila pokazatelj porezne sposobnosti.

3. OBILJEŽJA POREZA NA IMOVINU

Kao i svaki porez tako i porez na imovinu ima svoja obilježja, vrste, koja se osnovica primjenjuje u obračunu poreza, tko je porezni obveznik poreza na imovinu te kakve su tarife poreza na imovinu. U ovom ćemo poglavlju pojasniti ta obilježja.

3.1. Vrste poreza na imovinu

Među kriterijima na osnovi kojih se može klasificirati porez na imovinu, najčešće se nalaze sljedeći (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998):

1. *Temeljem podjele poreza na imovinu na osnovi izvora oporezivanja, razlikuje se:*
 - a) *Realni porez na imovinu:* za realne je poreze na imovinu porezna osnovica imovina, tako da se prilikom oporezivanja zahvaća u samu supstanciju imovine poreznog obveznika. Takav se način oporezivanja imovine, kao što je praksa pokazala, primjenjuje samo u izvanrednim okolnostima, radi posebnih, izvanrednih povoda, te je danas vrlo rijedak i izniman slučaj.
 - b) *Nominalni porez na imovinu:* i kod nominalnih je poreza porezna osnovica imovina, ali se porez na koji je obvezan porezni obveznik plaća iz prihoda od imovine, odnosno iz dohotka. Upravo je i samo takvo oporezivanje prihvatljivo i može se zastupati u normalnim, uobičajenim okolnostima, odnosno prilikama, što i jest slučaj u suvremenim poreznim sustavima.
2. *Porezi na imovinu mogu se podijeliti i prema kriteriju učestalosti njihova ubiranja. Prema tom se kriteriju porezi na imovinu dijele na:*
 - a) *Periodične (tekuće) poreze na imovinu:* Tekući, odnosno periodični porezi na imovinu ubiru se u pravilu svake godine. Međutim, pritom se može raditi samo o nominalnim porezima na imovinu s niskim poreznim stopama, jer dolazi do smanjenja supstancije imovine u privatnim rukama, a upravo je takvo djelovanje tipično za porez na imovinu koji se primjenjuje s visokom poreznom stopom, u tržišnom se gospodarstvu, a osobito na dulji rok, ne može braniti.
 - b) *Jednokratne poreze na imovinu:* Jednokratni porezi na imovinu, koji nerijetko ni ne nose naziv poreza nego se nazivaju nekako drugačije (npr. doprinos, davanje ili sl.), u pravilu se uvode kao realni porezi na imovinu.

3. *Podjela poreza na imovinu moguća je i prema obuhvatu objekta oporezivanja, na osnovi čega se mogu razlikovati:*

- a) *Jedinstveni (sintetički, skupni) porez na imovinu:* primjenjuje li se ovaj porez na imovinu, oporezuje se ukupna imovina.
- b) *Parcijalni (analitički, pojedninačni) porez na imovinu:* u slučaju primjene parcijalnog poreza na imovinu, porez se primjenjuje samo na dijelove imovine.

Porezi na imovinu mogu se podijeliti i na glavne i sporedne poreze, što proizlazi iz mjesta i uloge koju taj porez ima unutar poreznog sustava, kojeg je porez na imovinu član.

4. *I način utvrđivanja porezne osnovice poreza na imovinu jedan je od kriterija za njegovu podjelu, pa se tako razlikuje:*

- a) *Ad valorem porez na imovinu:* kad se porezna osnovica utvrđuje na osnovi vrijednosti imovine.
- b) *Specifični porez na imovinu:* kad se porezna osnovica utvrđuje na osnovi nekih mjernih jedinica - što je u pravilu iznimka.

5. *Prema tome tko je determiniran kao porezni obveznik razlikuje se:*

- a) *Porez na imovinu fizičkih osoba:* Fizičkom se osobom može smatrati pojedinac ili grupa. Kad je porezni obveznik grupa, u pravilu se oporezuje imovina supružnika, a iznimno se u ulozi poreznog obveznika - grupe može pojaviti i obitelj.
- b) *Porez na imovinu pravnih osoba:* Kod oporezivanja pravnih osoba od oporezivanja se izuzima imovina države, imovina javnih poduzeća, imovina centralne državne banke, imovina javnih ustanova, imovina političkih stranaka i raznih udruženja, pod uvjetom da se njihovi vlasnici, odnosno korisnici, njome ne koriste u svrhu ostvarivanja dobiti.

6. *Objekti oporezivanja primjenom poreza na imovina mogu biti:*

- a) nekretnine,
- b) pokretna imovina i
- c) prava.

Mogućnost porezne evazije veća je kod oporezivanja pokretne imovine nego li kod oporezivanja nekretnina.

7. *Prema namjeni trošenja sredstava ubranih oporezivanje imovine razlikuje se:*

- a) *Opći porez na imovinu:* prihod proračuna koji služi za financiranje svih proračunskih rashoda.

- b) *Namjenski (posebni) porez na imovinu*: prihodi fondova koji služe za financiranje točno utvrđenih rashoda.

Prihodi od poreza na imovinu u najvećem svom dijelu prihodi su lokalnih tijela vlasti na čijem se području oporezovana imovina nalazi.

8. *Porez na imovinu može biti koncipiran kao:*

- a) *Subjektivni porez na imovinu*: porez na imovinu fizičkih osoba - pri čijoj se primjeni vodi računa o nekim osobnim svojstvima poreznog obveznika te se na temelju tih svojstava utvrđuju određena porezna oslobođenja i olakšice.

- b) *Realni porez na imovinu*: objektni porez pravnih osoba - pri čemu se vodi računa samo o činjenicama vezanima isključivo uz predmet oporezivanja.

9. *Kao kriteriji podjele poreza na imovinu mogu se uzeti i primijenjene porezne stope, tako se razlikuju:*

- a) *Nominalni (proporcionalni) porez na imovinu*: imovina pravnih osoba oporezuje se primjenom proporcionalne stope.

- b) *Progresivni porez na imovinu*: pri oporezivanju imovine fizičkih osoba zapravo se uvijek radi o progresivnom porezu na imovinu iz razloga što se zbog poreznih oslobođenja i olakšica stvarno na imovinu veće vrijednosti plaća relativno veći iznos poreza. Porezne su stope u pravilu vrlo niske, i rijetko prelaze visinu od 1% vrijednosti oporezovane imovine.

10. *Prema poreznom tretmanu zaduženja imovine, razlikuje se:*

- a) *Neto porez na imovinu*: od porezne osnovice se odbijaju svi dugovi koji terete oporezivu odnosno oporezovanu imovinu.

- b) *Bruto porez na imovinu*: od porezne osnovice se ne odbijaju dugovi koji terete oporezovanu imovinu već se porez obračunava na temelju bruto iznosa.

Porez na imovinu plaća se neovisno o tome je li njezinu vlasniku ta imovina donijela prihod ili nije.

3.2. Osnovica poreza na imovinu

Iako se imovina kao porezna osnovica različito definira, uobičajeno se oporezivanjem imovinom smatra ili ukupna (materijalna i nematerijalna) imovina poreznog obveznika ili neto-imovina,

koja preostaje nakon odbitka obveza što je opterećuju. Prema OECD²-u poreznu osnovicu poreza na imovinu možemo definirati kao: nekretnine (zemljišta i građevine), gotov novac, dionice i obveznice, bankarske depozite, osiguravajuće fondove, pokretnine (automobili, brodovi, namještaj i sl.) i nevidljivu imovinu (umjetničke slike, nakit i sl.) te je oporezuje stalnim ili povremenim porezima za korištenje, vlasništvo ili transfer imovine (Kordić i Podborkić, 2010, 108). Osnovica oporezivanja primjenom poreza na imovinu u pravilu jest neto imovina, tj. ona imovina, kakva nastaje nakon što se od ukupne aktive odbije ukupna pasiva. Poteškoće prilikom definiranja porezne osnovice proizlaze iz činjenice da ni za sam pojam imovine (pogotvo u porezne svrhe) nema jedne jasne i općeprihvaćene definicije. Imovinu je moguće sagledati sa više gledišta: pravnog, knjigovodstvenog i ekonomskog (gospodarskog). S pravnog gledišta imovina su sva stečena imovinska prava koje određeni pravni subjekt dobiva sklapanjem raznih imovinsko pravnih odnosa, prema ovom gledištu imovinu čine sva imovinska prava (pravo vlasništva) te druga prava iz obvezno-pravnih odnosa (autorska i druga prava koja pripadaju nekom pravnom subjektu).

Prema knjigovodstvenom gledištu imovinu sačinjavaju resurs ili prava kojim raspolaže poduzeće, a od kojih se očekuju buduće ekonomske koristi, ovo gledište djeli imovinu na materijalnu (građ. objekti, postrojenja i dr.) i nematerijalnu (goodwill, trademark i dr.).

Ekonomsko gledište definira imovinu kao skup pokretnih i nepokretnih dobara i prava ili ukupnost njihove vrijednosti kojom raspolaže neki pravni subjekt u proamtranom razdoblju. Najveći problem u definiranju porezne osnovice poreza na imovinu javlja se u pitanju “postoji li zajednička imovina?” u obiteljskom pravu u Hrvatskoj, prema odredbi ranijeg Zakona o braku i porodičnim odnosima (NN 162/98) imovina bračnih drugova može biti zajednička (imovina stečena radom za trajanja bračne zajednice ili ona koja potječe iz te imovine). Budući da je imovina jedinstvena i nedjeljiva, i da može pripadati samo jednom pravnom subjektu naglašava da taj zakon nije bio prihvatljiv, imovinska dobra, koja su bračni drugovi stekli radom za trajanja bračne zajednice, mogu biti samo zajedničko vlasništvo, a ne zajednička imovina. Iz tih se razloga u novom obiteljskom zakonu (NN 116/03) drugačije uređuju odnosi bračnih drugova i napušta se nespretni izraz “zajednička imovina” (Horvat, 2003).

² Kratica za engleski naziv Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development).

U suvremenoj su financijskoj teoriji razvijena tri koncepta za utvrđivanje vrijednosti porezom na imovinu obuhvaćenih objekata koje je prihvatila i praksa, a to su (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998):

- a) vrednovanje na osnovi tržišne cijene imovinskih predmeta,
- b) vrednovanje prema iznosu (veličini) prihoda od imovinskih predmeta, te
- c) vrednovanje prema vrijednosti kapitala.

U svim suvremenim zemljama u kojima se javlja porez na imovinu prevladava primjena tržišne cijene kao kriterija odnosno elementa za utvrđivanje vrijednosti imovinskih predmeta obuhvaćenih tim porezom. Pritom se pod tržišnom cijenom razumijeva ona cijena koja se može ili bi se mogla postići u uobičajenom prometu, u vrijeme kad se vrjednovanje obavlja (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998).

3.3. Obveznik poreza na imovinu

Porezni obveznici mogu biti i fizičke i pravne osobe. Ubiranje poreza na imovinu oslanja se na poreznu sposobnost poreznog obveznika. Ako je tome tako, onda se obveza plaćanja poreza na imovinu ne bi trebala protezati i na pravne osobe, već bi se isključivo vezivala uz fizičke osobe. Samostalnost pravnih osoba zapravo je pravna fikcija, a kako je porezni objekt zahvaćen već kod suvlasnika korporacije (dioničara), ponovno bi oporezivanje dovelo do dvostrukog oporezivanja.

3.4. Tarifa poreza na imovinu

Porezna tarifa koja se primjenjuje pri oporezivanju porezom na imovinu nije zasnovana na nekom općeprihvaćenom konceptu i razlikuje se – može se reći, od zemlje do zemlje. Razlike koje se u tarifama pojedinih zemalja mogu naći u vezi sa stopama koje se rabe pri oporezivanju imovine porezom na imovinu odnose se na: vrstu poreznih stopa, visinu poreznih stopa i modalitete njihove primjene.

Stope poreza na imovinu relativno su niske, a u pravilu se tim porezom oporezuju fizičke osobe. Neovisno o primjenjenoj poreznoj stopi, porez na imovinu uvijek je progresivan. Naime, i kada je u primjeni proporcionalna porezna stopa, radi se samo o formalnom proporcionalnom oporezivanju, budući da će zbog poreznih oslobođenja i olakšica de facto doći do indirektnog progresivnog (Jelčić Ba. i Jelčić Bo. 1998).

4. OPOREZIVANJE IMOVINE I ANALIZA IMOVINSKIH POREZA U HRVATSKOJ

U ovom poglavlju pojasnit ćemo koji se imovinski porezi koriste u Republici Hrvatskoj, pripadnost imovinskih poreza određenoj razini vlasti te navesti primjere za razrez pojedinog poreza. U nastavku poglavlja prikazat ćemo koliko prihodi od imovinskih poreza doprinose proračunu pojedine županije, te ćemo dublje analizirati imovinske prihode Istarske županije i njegovih gradova i općina.

4.1. Oporezivanje imovine u Hrvatskoj

U ukupnoj strukturi poreznih prihoda u Republici Hrvatskoj, porezi na imovinu ubrajaju se u one nižeg značenja s aspekta financijske snage ili izdašnosti (Kordić i Podborkić, 2010). U Hrvatskoj se ne primjenjuje opći ili sintetički porez na imovinu. Posjedovanje imovine u Republici Hrvatskoj u dijelu koji se odnosi na vlasništvo imovine u kojoj se stanuje, ne podiže oporezivanju, ali se zato primjenjuju sljedeći porezni oblici (Kordić i Podborkić, 2010):

- oporezivanje kupoprodaje nekretnina porezom na promet nekretnina, pri čemu se razlikuje porezni tretman nove i stare nekretnine,
- nasljeđivanje i darovanje imovine regulirano je na županijskoj razini porezom na nasljedstva i darove,
- oporezivanje kuća za odmor u ovlasti je općine/grada na području kojega se nekretnina nalazi, među općinskim/gradskim porezima je i porez na korištenje javnim površinama, pri čemu općina/grad definira što je javna površina i na koji način će se oporezivati,
- oporezivanje imovine kao izvora dohotka dio je poreza na dohodak te obuhvaća:
 - dohodak od imovine i imovinskih prava temeljem otuđenja nekretnine,
 - dohodak od imovine i imovinskih prava po osnovi najma ili zakupa nekretnine,
 - dohodak od imovine s osnove iznajmljivanja stanova, soba i postelja putnicima i turistima te organiziranje kampova na vlastitom zemljištu,
 - vremenski ograničeno ustupanje autorskih prava, prava industrijskog vlasništva i drugih imovinskih prava.

Potrebno je također podsjetiti na to kako su u Republici Hrvatskoj postojali:

- porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,
- porez na nekorištene poduzetničke nekretnine te
- porez na neizgređeno građevno zemljište,

koji su ukinuti odlukom Ustavnog suda u veljači 2007. godine (Ustavni sud Republike Hrvatske, 2007).

Porez na imovinu koji se primjenjuje u Hrvatskoj, a zajednički je porezni prihod države i lokalnih jedinica jest porez na promet nekretnina. Porez na promet nekretninama određen je Zakonom o porezu na promet nekretnina (NN 69/97). Predmet oporezivanja je promet nekretnina tj. stjecanje vlasništva. Obveznik poreza na promet nekretnina jest stjecatelj nekretnine, a porezna osnovica je tržišna vrijednost nekretnine u trenutku nastanka porezne obveze. Porezna stopa poreza na promet nekretnina iznosi 5% vrijednosti nekretnine, te se u Republici Hrvatskoj koriste razna oslobođenja od poreza na promet nekretninama. Porezna obveza nastaje u trenutku sklapanja ugovora ili drugoga pravnog posla, kojim se stječe nekretnina (NN 69/97). Isto tako u Republici Hrvatskoj prikupljaju se komunalne naknade i komunalni doprinosi koji su neporezni prihodi lokalnih jedinica (iako nisu porez na imovinu vezani su za vlasništvo nekretnina). Komunalna naknada ima sva obilježja pravog poreza na imovinu iz razloga što naknadu plaćaju vlasnici odnosno korisnici nekretnine koja im služi za obavljanje poslovne djelatnosti. Komunalni su doprinosi namjenjeni za građenje i korištenje objekata i uređenja komunalne infrastrukture (Fatur i Živković, 2009). Porezi na imovinu u širem smislu riječi, koji se ubiru u Republici Hrvatskoj, ubiru se na županijskoj razini i to: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila te porez na plovila. Imovinski porezi koji su prihod na razini grada ili općine, a koji isto tako spadaju pod imovinske poreze jesu: porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv i porez na korištenje javnih površina. Svi navedeni porezi definirani su Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 26/07).

4.1.1. Porez na nasljedstva i darove

Porez na nasljedstva i darove je županijski porez, a porezni obveznici ovog poreza su sve pravne i fizičke osobe koje na teritoriju Republike Hrvatske naslijede ili prime na dar ili steknu po drugoj osnovi bez naknade imovinu na koju se plaća porez na nasljedstva i darove.

Porez na nasljedstva i darove ne plaća se ako se na naslijeđene ili darovane pokretne plaća porez na dodanu vrijednost³.

Osnovicu poreza na nasljedstva i darove čini iznos gotova novca, te tržišne vrijednosti financijske i druge imovine, na dan utvrđivanja porezne obveze, nakon odbitka dugova i troškova što se odnose na imovinu na koju se plaća taj porez. Porez na nasljedstva i darove plaća se po stopi od 5%.

Porez na nasljedstva i darove ne plaćaju (NN, 26/07):

- bračni drug, krvni srodnici u ravnoj liniji, te posvojenici i posvojitelji umrlog ili darovatelja,
- braća i sestre, njihovi potomci te zetovi i snahe ostavitelja ili darovatelja ako su živjeli u zajedničkom kućanstvu s ostaviteljem u trenutku njegove smrti ili u trenutku primitka dara.
- fizičke i pravne osobe kojima Republika Hrvatska ili jedinica lokalne i područne samouprave daruje, odnosno daje pokretne bez naknade radi odštete ili iz drugih razloga u svezi s Domovinskim ratom.
- Republika Hrvatska i jedinice lokalne i područne samouprave, tijela državne uprave i tijela jedinica lokalne i područne samouprave, javne ustanove, vjerske zajednice, zaklade i fondacije
- fizičke i pravne osobe kada primaju darove (donacije) za svrhe utvrđene posebnim propisima.

Porez na nasljedstva i darove plaća se u roku od 15 od dana dostave rješenja o utvrđivanju toga poreza (NN, 26/07).

PRIMJER: Pretpostavimo da je Luka osvojio automobil na nagradnoj igri. Zaključuje da je za njegove potrebe dovoljan osvojeni automobil te odluči svoj upotrebljavani automobil tržišne vrijednosti 75.000,00 kn darovati svojem dugogodišnjem susjedu i dobrom prijatelju Davidu. Luka nije obveznik PDV-a i prilikom kupnje osobnog automobila nije koristio pravo na odbitak pretporeza. Porezni obveznik tj. David je u propisanom roku od 15 dana od stjecanja vozila prijavio nastanak porezne obveze ispostavi Porezne uprave u

³ A to je u slučaju kada je ostavitelj ili darovatelj bio u sustavu PDV-a, te je istrošio pravo na odbitak pretporeza.

svojem prebivalištu. Naldežna ispostava Porezne uprave je poreznu osnovicu od 75.000,00 kn utvrdila procijenom. Davidu je rješenjem utvrđena porezna obveza posebnog poreza na promet upotrebljavanih osobnih automobila, ostalih motornih vozila, plovila i zrakoplova u svoti od 3.750,00 kn (75.000,00 kn x 5%).

4.1.2. Porez na cestovna motorna vozila

Porez na cestovna motorna vozila je županijski porez, a plaćaju ga pravne i fizičke osobe koje su vlasnici registriranih osobnih automobila i motocikala. S time da je osobni automobil definiran Zakonom o porezu na cestovna motorna vozila koje je namijenjeno prijevozu osoba koje, osim sjedala za vozača, ima najviše osam sjedala i čija nosivost tereta ne prelazi 250 kilograma. Dok je motocikl motorno vozilo na dva kotača, s bočnom prikolicom ili bez nje i motorno vozilo na tri kotača, ako njegova masa nije veća od 400 kilograma. Porez na cestovna motorna vozila plaća se u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju tog poreza (NN, 26/07). Porez na cestovna motorna vozila plaća se godišnje prema snazi motora iskazanoj u kW i godinama starosti vozila, razrez ovog poreza prikazan je tablicama 1 i 2.

Tablica 1: Porezno opterećenje vlasnika automobila s obzirom na snagu i starost automobila

Ako je snaga motora		PLAĆA SE KUNA		
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 god. starosti	od 5 do 10 god.starosti
	55	300,00	250,00	200,00
55	70	400,00	350,00	250,00
70	100	600,00	500,00	400,00
100	130	900,00	700,00	600,00
130		1.500,00	1.200,00	1.000,00

Izvor: NN, 26/07

U Tablici 1 prikazani su porezni razredi na temelju kojih se određuje porezna obveza vlasnika automobila. S obzirom na snagu motora i starost automobila porezno opterećenje može iznositi od 200,00 kn do 1.500,00 kn.

PRIMJER: Uzmemo li na primjer u obzir da David posjeduje automobil čija je snaga motora 115 kW, te je automobil star 7 godina dužan je platiti 600,00 kn, dok će njegov prijatelj Luka

morati platiti 900,00 kn za automobil čija je snaga motora ista kao u Davidovom slučaju, ali je zato Lukin automobil star samo godinu dana.

Tablica 2: Porezno opterećenje vlasnika motocikla s obzirom na snagu i starost motocikla

Ako je snaga motora		PLAĆA SE KUNA			
preko kW	do kW	do 2 godine starosti	od 2 do 5 god. starosti	od 5 do 10 god. starosti	preko 10 god. starosti
	20	100,00	80,00	50,00	-
20	50	200,00	150,00	100,00	50,00
50	80	500,00	400,00	300,00	200,00
80		1.200,00	1.000,00	800,00	600,00

Izvor: NN, 26/07

Tablica 2 prikazuje razrez poreza na cestovna motorna vozila s obzirom na snagu i starost motocikla. U ovom slučaju najveća porezna osnovica iznosi 1.200,00 kn dok u slučaju da je motocikl stariji od 10 godina čija snaga motora ne prelazi 20 kW ne postoji porezna obveza.

PRIMJER: Pretpostavimo da David posjeduje motocikl star 3 godine čija snaga motora iznosi 40 kW njegova porezna obveza poreza na cestovna motorna vozila iznositi će 150,00 kn.

4.1.3. Porez na plovila

Porez na plovila je županijski porez koji plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici plovila. Pod plovilom smatra se brod (jahta ili brodica) i čamac unutarnje plovidbe koji služe razonodi, športu ili rekreaciji. Porez na plovila plaća se godišnje prema dužini plovila iskazanoj u metrima, ima li plovilo kabinu ili nema te snazi motora iskazanoj u kW.

Tablica 3: Porezno opterećenje vlasnika plovila bez kabine s obzirom na dužinu i snagu plovila

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (u kW) plaća se u kunama		
preko	do	do 30 kW	preko 30 do 100 kW	preko 100 kW
5 m	7 m		200,00 kn	400,00 kn
7 m	10 m	100,00 kn	300,00 kn	500,00 kn
10 m		200,00 kn	450,00 kn	600,00 kn

Izvor: NN, 26/07

U Tablici 3 prikazan je razrez porezna na plovila za plovilo bez kabine, kao što vidimo porezna obveza kreće od 100,00 kn za plovilo dužine od 7 do 10 m čija snaga motora nije veća od 30 kW dok se najveća porezna obveza od 600,00 kn razrezuje za plovilo koje je duže od 10 m te čija snaga motora prelazi 100 kW.

PRIMJER: Pretpostavimo da je Luka vlasnik plovila bez kabine dužine 8 m te čija snaga motora iznosi 55 kW. Porezna obveza poreza na plovila za Luku sukladno s Tablicom 3 iznositi će 300,00 kn.

Tablica 4: *Porezno opterećenje vlasnika plovila s kabinom na motorni pogon s obzirom na dužinu i snagu plovila*

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (u kW) plaća se u kunama			
preko	do	do 30 kW	preko 30 do 100 kW	preko 100 do 500 kW	preko 500 kW
5 m	7 m	-	200,00 kn	300,00 kn	-
7 m	10 m	200,00 kn	400,00 kn	500,00 kn	2.500,00 kn
10 m	12 m	300,00 kn	500,00 kn	1.000,00 kn	3.500,00 kn
12 m		400,00 kn	1.000,00 kn	3.000,00 kn	5.000,00 kn

Izvor: NN, 26/07

Tablicom 4 prikazan je razrez poreza na plovilo s kabinom na motorni pogon, ovisno o snazi motora i dužini plovila porezna obveza kreće se od 200,00 kn do 5.000,00 kn.

PRIMJER: Pretpostavimo da Ivan (porezni obveznik poreza na plovila) posjeduje plovilo s kabinom na motorni pogon dužine od 15 m čija je snaga motora 550 kW dužan je platiti 5.000,00 kn poreza na plovila.

Tablica 5: *Porezno opterećenje vlasnika plovila s kabinom i pogonom na jedra s obzirom na dužinu i snagu plovila*

Dužina plovila (u metrima)		Ovisno o snazi motora (u kW) plaća se u kunama			
preko	do	do 10 kW	preko 10 do 25 kW	preko 25 kW do 50 kW	preko 50 kW
5 m	7 m	-	300,00 kn	400,00 kn	500,00 kn
7 m	10 m	200,00 kn	600,00 kn	1.000,00 kn	2.000,00 kn
10 m	12 m	300,00 kn	800,00 kn	2.000,00 kn	3.000,00 kn
12 m		400,00 kn	1.500,00 kn	3.000,00 kn	4.000,00 kn

Izvor: NN, 26/07

Razrez poreza na plovilo s kabinom i pogonom na jedra pikazan je Tablicom 5. U tablici vidimo kako se s obzirom na dužinu i snagu motora plovila porezna obveza kreće od 300,00 kn do 4.000,00 kn.

PRIMJER: U slučaju da Maja posjeduje plovilo s kabinom i pogonom na jedra duže od 5, a kraće od 7m čija snaga motora ne prelazi 10 kW neće biti dužna platiti porez na plovila. Dok u slučaju da Maja posjeduje plovilo s kabinom i pogonom na jedra dužine 13 m te koristi motor snage 32 kW njena porezna obveza poreza na plovila iznositi će 2.000,00 kn.

Porez na plovila ne plaća se na plovila kojima se obavlja registrirana djelatnost i brodice u vlasništvu domicilnog stanovništva na otocima koje služe za nužnu organizaciju života i održavanje posjeda na otocima. Porez na plovila plaća se u roku od 15 dana od dana dostave rješenja o utvrđivanju toga poreza. (NN, 26/07).

4.1.4. Porez na kuće za odmor

Porez na kuće za odmor je gradski ili općinski porez koji plaćaju pravne i fizičke osobe koje su vlasnici kuće za odmor. Kućom za odmor smatra se svaka zgrada ili dio zgrade ili stan koji se koriste povremeno ili sezonski. Porez na kuće za odmor plaća se od 5,00 do 15,00 kuna po jednom četvornom metru korisne površine kuće za domor. Visinu poreza kuće za odmor propisuju svojom odlukom općina ili grad na temelju mjesta, starosti, stanju infrastrukture te drugim okolnostima bitnim za korištenje kuće za odmor (NN, 26/07).

Porez na kuće za odmor se ne plaća u slučaju:

- koje se ne koriste zbog ratnih razaranja i prirodnih nepogoda (poplava, požar, potres), te starosti i trošnosti,
- kada su u njima smješteni prognanici i izbjeglice,
- kada su u vlasništvu jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave koja služe za smještaj djece do 15 godina starosti, te
- kada općina ili grad propišu i druga oslobođenja od plaćanja poreza na kuće za odmor iz gospodarskih i socijalnih razloga.

Obveznici poreza na kuće za odmor moraju nadležnom poreznom tijelu dostaviti podatke o kućama za odmor, koji se odnose na mjesto gdje se nalaze ti objekti te korisnu površinu. Iste treba dostaviti do 31. ožujka godine za koju se utvrđuje porez na kuće za odmor. Porez na

kuće za odmor pripada općini ili gradu na čijem se području nalazi kuća za odmor (NN, 26/07).

PRIMJER: Prema Odluci o gradskim porezima Grada Pule (Gradsko vijeće Grada Pule, 2013) visina poreza na kuće za odmor u gradu Puli iznosi 12,00 kuna godišnje po četvornom metru korisne površine kuće za odmor što znači da će vlasnik kuće za odmor u Puli čija korisna površina iznosi 150 četvornih metara biti dužan platiti 1.800 kuna (150 x 12,00 kn) godišnje poreza na kuće za odmor. S druge strane sukladno Odluci o gradskim porezima i o prirezu poreza na dohodak Grada Zagreba (Gradska skupština Grada Zagreba, 2001) porez na kuće za odmor plaća se 15,00 kuna po jednom četvornom metru korisne površine kuće za odmor, što znači da za kuću za odmor iste korisne površine kao i u Puli, u Zagrebu, vlasnik će biti dužan platiti 2.250 kuna (150 x 15,00 kn) poreza na kuće za odmor na godišnjoj razini.

4.1.5. Porez na tvrtku ili naziv

Obveznici poreza na tvrtku ili naziv su pravne ili fizičke osobe koje su obveznici poreza na dobit ili poreza na dohodak i registrirani su za obavljanje djelatnosti. Osobe koje u svome sastavu imaju poslovne jedinice (prodavaonice, pogone, radionice, prodajna mjesta), obveznici su poreza na tvrtku za svaku poslovnu jedinicu. Obveznici poreza na tvrtku koji ne obavljaju djelatnost ne plaćaju porez na tvrtku. Porez na tvrtku ili naziv plaća se u godišnjem iznosu koji propisuju općine ili grad, a ne može iznositi više od 2.000,00 kuna po svakoj tvrtki ili nazivu. Obračun i način plaćanja poreza na tvrtku ili naziv uređuju svojom odlukom općina ili grad. Porez na tvrtku ili naziv prihod je općine ili grada na području kojih je sjedište ili prebivalište ili uobičajeno boravište obveznika toga poreza. Ako obveznik poreza na tvrtku u svome sastavu ima poslovne jedinice porez na tvrtku za poslovnu jedinicu prihod je općine ili grada na čijem se području poslovna jedinica nalazi (NN, 26/07).

PRIMJER: U Gradu Puli porez na tvrtku ili naziv plaća se u godišnjem iznosu, a visina poreza kreće se od 400,00 do 2.000,00 kuna sukladno djelatnostima koje obavljaju fizičke osobe te veličini pravnih osoba u smislu odredbi Zakona o računovodstvu. U slučaju da poduzetnik obavlja trgovačku djelatnost u gradu Puli biti će dužan platiti 1.000 kuna poreza na tvrtku ili naziv, dok u slučaju da isti poduzetnik obavlja trgovačku djelatnost (bavi se trgovinom na veliko i malo) u Zagrebu biti će dužan platiti 520,00 kuna poreza na tvrtku ili naziv (Gradska skupština Grada Zagreba, 2001; Gradsko vijeće Grada Pule, 2013).

4.1.6. Porez na korištenje javnih površina

Porez na korištenje javnih površina plaćaju pravne i fizičke osobe koje koriste javne površine. Porez se plaća u visini, na način i pod uvjetima koje propišu općina ili grad. Što se smatra javnom površinom svojom odlukom propisuje općina ili grad. Odluka općine, grada, odnosno županije, kojom se propisuje nadležno tijelo za utvrđivanje poreza kao i plaćanje općinskih, gradskih, odnosno županijskih poreza, može se mjenjati najkasnije do 15. prosinca tekuće godine, a primjenjivat će se od 1. siječnja iduće godine (NN, 26/07).

Prema Odluci o gradskim porezima Grada Pule korištenje javnih površina djeli se na:

- a) Korištenje javnih površina za postavljanje kioska i drugih montažnih objekata,
- b) Korištenje javnih površina postavljanjem ugostiteljskih terasa,
- c) Korištenje javnih površina postavljanjem privremenih objekata,
- d) Korištenje javnih površina postavljanjem reklamnih predmeta, te
- e) Ostala korištenja javnih površina.

PRIMJER: U slučaju da se javna površina koristi za postavljanje ugostiteljske terase porez se utvrđuje sukladno zoni u kojoj se javna površina koristi i razdoblju za koje se koristi. Na primjer ako se koristi 50 četvornih metara javne površine u I zoni- izvan visoke frekventnosti u razdoblju od 01.06. do 30.09. visina poreza mjesečno iznosi 120,00 kuna po četvernom metru, što znači da mjesečno porezna obveza iznosi 6.000 kuna ($50 \text{ m}^2 \times 120 \text{ kn}$) dok za cijelo navedeno razdoblje porezna obveza poreza na korištenje javnom površinom iznosi 24.000,00 kuna ($6.000,00 \text{ kn} \times 4 \text{ mjeseca}$).

4.2. Analiza financijskog aspekta imovinskih poreza Republike Hrvatske

U teorijskom dijelu rada pojasnili smo od kada postoje imovinski porezi, kako su se mijenjali, koja se sva pitanja javljaju prilikom definiranja pojma imovine te postavljanja osnovice ovog poreza. Isto tako naveli smo koji su to argumenti za i protiv oporezivanja imovine, naveli smo i koje se vrste imovinskih poreza (analitičkih) koriste u Republici Hrvatskoj, a u ovom dijelu rada analizirat ćemo imovinske poreze s aspekta njihovog financijskog značaja. Obratit ćemo pozornost na udio prihoda od imovinskih poreza u poreznim prihodima županijskih proračuna svih županija u Republici Hrvatskoj. Detaljniji osvrt dan je na primjeru Istarske županije, gdje ćemo analizirati prihode imovinskih poreza, njihovu strukturu i ulogu u ukupnim poreznim

prihodima. Kako smo i u teorijskom dijelu rada naglasili prihodi od poreza na imovinu pretežito su prihodi proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, a ti imovinski porezi jesu:

a) *Imovinski porezi koji su vlastiti prihodi županija:* porez na nasljedstva i darove, porez na cestova motorna vozila i porez na plovila

b) *Imovinski porezi koji su vlastiti prihodi gradova/općina:* porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv, porez na korištenje javnih površina.

Imovinski porez čiji je prihod, prihod Državnog proračuna jest prihod od poreza na promet nekretninama koji odražava promet na tržištu nekretnina no bitno je istaknuti kako se na državnoj razini često u prihode od imovine ubrajaju prihodi od kamata, dividendi i zakupnina, a zapravo nisu dio imovinskih poreza. Na državnoj razini prihodi od poreza na imovinu uglavnom se odnose na prihode od poreza na promet nekretnina. Sukladno podacima iz Godišnjaka Ministarstva financija za 2013. godinu prikupljeno je 462,3 milijuna kuna prihoda od poreza na promet nekretnina što je u odnosu na 2012. godinu više za 16,2% kada su prihodi iznosili 397,7 milijuna kuna (Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.d).

Tablica 6: Udio prihoda od imovinskih poreza pojedine županije (ukupno proračuni županije, gradova i općina) u njenim ukupnim poreznim prihodima u razdoblju od 2002. do 2013. godine u %

ŽUPANIJA	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Zagrebačka	7,27	5,40	5,94	5,50	7,51	6,83	6,25	5,21	5,11	4,41	4,35	3,89
Krapinsko-zagorska	5,55	6,08	3,92	4,08	4,18	4,31	4,05	2,85	3,94	3,89	3,85	3,25
Sisačko-moslavačka	3,99	3,31	2,74	2,71	2,46	2,71	2,72	2,16	2,35	2,04	2,34	2,41
Karlovačka	4,89	2,92	3,11	3,63	3,28	4,92	3,26	2,92	3,44	4,15	3,03	3,62
Varaždinska	5,95	4,13	3,63	4,07	3,73	5,00	4,25	3,38	4,41	4,04	3,66	4,05
Koprivničko-križevačka	6,87	3,72	3,76	4,43	4,86	4,53	3,24	2,70	3,35	4,63	2,94	5,28
Bjelovarsko-bilogorska	5,93	4,98	3,51	3,70	3,98	3,46	4,08	3,33	4,32	3,91	4,00	3,96
Primorsko-goranska	13,39	10,76	10,66	10,78	12,43	11,18	12,32	9,79	10,78	10,59	10,30	11,05
Ličko-senjska	15,97	6,23	10,06	10,63	11,33	11,38	11,65	12,93	11,59	13,26	13,01	11,79
Virovitičko-podravska	6,47	7,82	4,92	3,77	4,05	3,79	2,29	2,11	3,27	3,05	4,02	4,02
Požeško-slavonska	3,92	2,70	2,83	3,04	2,56	4,84	2,74	2,03	3,47	5,03	2,67	2,64
Brodsko-posavska	9,18	6,99	4,35	4,85	4,94	4,91	4,54	2,63	3,97	2,43	3,44	3,57
Zadarska	14,26	15,08	16,91	15,00	17,22	16,47	14,08	15,79	16,22	19,40	16,33	17,83
Osiječko-baranjska	7,89	5,47	4,51	5,62	4,37	3,40	4,59	3,57	5,82	5,98	4,74	4,44
Šibensko-kninska	18,95	13,13	15,22	14,87	16,36	16,48	14,43	12,89	15,83	14,99	14,76	17,26
Vukovarsko-srijemska	4,45	3,07	2,32	2,61	3,07	2,16	2,49	2,58	3,33	4,33	3,37	3,02
Splitsko-dalmatinska	10,19	9,44	9,55	10,37	11,29	9,89	11,70	10,84	11,39	12,50	10,17	10,39
Istarska	14,83	12,93	12,17	12,43	15,47	15,11	15,42	15,43	17,81	16,63	14,49	14,50
Dubrovačko-neretvanska	9,91	8,10	8,71	9,19	8,65	10,63	8,24	7,82	9,67	8,47	9,46	8,02
Međimurska	8,43	5,27	6,16	5,92	5,25	4,30	3,50	2,85	4,62	3,89	3,78	3,11

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c.

U Tablici 6 prikazano je koliki udio u ukupnim poreznim prihodima pojedine županije čine prihodi od imovinskih poreza. Iz tablice je moguće iščitati da prihodi od imovinskih poreza imaju malu ulogu u ukupnim poreznim prihodima županija. U većini županija prihodi od imovinskih poreza donose manje od desetine ukupnih poreznih prihoda. Vidljivo je da udjeli prihoda od imovinskih poreza nemaju konstantno povećanje niti smanjenje, već se kroz promatrano razdoblje konstantno mijenjaju.

Zapažamo da u nekim županijama prihodi od imovinskih poreza ne predstavljaju značajan udio u ukupnim poreznim prihodima, što ne znači da su prihodi od imovinskih poreza niski, već u odnosu na druge izvore financiranja županija ovi porezi vrlo malo prihoda donose u proračun županija. Neke od županija čiji prihodi od imovinskih poreza u 2013. godini zauzimaju vrlo mali udio jesu: Zagrebačka (3,89%), Krapinsko-zagorska (3,25%), Sisačko-moslavačka (2,41%), Karlovačka (3,62%), Varaždinska (4,05%) i druge. U Sisačko-moslavačkoj županiji u odnosu na druge županije prihodi od imovinskih poreza najmanje doprinose ukupnim poreznim prihodima te u promatranom razdoblju nisu sačinjavali više od 4% ukupnih poreznih prihoda županije, pa su najveći udio imali u 2002. godini (3,99%), a najmanji u 2011. godini (2,04%).

S druge strane, prihodi od imovinskih poreza u nekim županijama imaju veći doprinos u njihovim proračunima, neke od tih županija jesu: Primorsko-goranska (11,05%), Ličko-senjska (11,79%), Zadarska (17,83%), Šibensko-kninska (17,26%), Splitsko-dalmatinska (10,39%), Istarska (14,50%). Od navedenih županija najviše se ističu Zadarska i Šibensko-kninska županija čiji prihodi od imovinskih poreza sačinjavaju gotovo 18% ukupnih poreznih prihoda što naglašava važnost imovinskih poreza u proračunu ovih županija. Prihodi od imovinskih poreza Zadarske županije najviše su sudjelovali u ukupnim poreznim prihodima u 2011. godini kada su sačinjavali čak 19,40% ukupnih poreznih prihoda županije. U slučaju Šibensko-kninske županije u promatranom razdoblju udio prihoda od imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima najveći je bio u 2002. godini kada su prihodi od imovinskih poreza sačinjavali 18,95% ukupnih poreznih prihoda županije.

4.2.1. Županijski porezi Istarske županije

Kao što smo prethodno pojasnili imovinski županijski porezi koji su ujedno vlasiti porezni prihodi županije jesu: porez na nasljedstva i darove, porez na cestovna motorna vozila i porez na plovila. Prema godišnjem izvješću o radu Odsjeka za utvrđivanje i naplatu poreza i

vlastitih prihoda Upravnog odjela za proračun i financije Istarske županije u 2014. godini planirano je 13,9 milijuna kuna vlastitih prihoda od imovinskih poreza (Tablica 8), temeljem 36.223 poreznih rješenja i zaduženih nenaplaćenih zatezних kamata (Tablica 7) što je u odnosu na 2013. godinu manje za 0,44%, a u odnosu na 2012. godinu manje za 8,76% dok je smanjenje u odnosu 2011. godinu 12,61%.

Tablica 7: Broj izdanih rješenja Istarske županije za naplatu pojedinih poreza na imovinu u razdoblju od 2011. do 2014.

Vrsta poreza	Broj izdanih poreznih rješenja			
	2011.	2012.	2013.	2014.
Porez na nasljedstvo i darovanja	97	74	135	132
Porez na cestovna motorna vozila	43.197	40.246	36.949	34.143
Porez na plovila	1.220	1.363	1.439	1.948
Ukupno	44.514	41.683	38.523	36.223

Izvor: Istarska županija, 2013 i 2014.

Tablica 8: Planirani imovinski porezi u Istarskoj županiji u razdoblju od 2011. do 2014. u kn

Vrste poreza	Planirani županijski porezi			
	2011.	2012.	2013.	2014.
Porez na nasljedstvo i darovanja	306.924,64	346.790,55	397.358,64	291.405,00
Porez na cestovna motorna vozila	15.046.492,07	14.295.024,34	12.965.021,19	12.509.013,97
Porez na plovila	566.650,44	606.445,81	612.547,05	1.112.366,07
Ukupno	15.920.082,15	15.248.260,70	13.974.926,88	13.912.830,04

Izvor: Istarska županija, 2013 i 2014.

Ukupni prihodi od vlastitih poreza u 2014. godini, koje utvrđuje i naplaćuje Odsjek za utvrđivanje i naplatu poreza i vlastitih prihoda Upravnog odjela za proračun i financije Istarske županije, ostvareni su u iznosu od 13,8 milijuna kn, što je u odnosu na 2013. godinu manje za 5,11%, a u odnosu na 2012. godinu manje za 20,19% dok smanjenje u odnosu na 2011. godinu iznosi 19,48% (Tablica 9).

Tablica 9: *Ostvareni imovinski porezni prihodi Istarske županije u razdoblju od 2011. do 2014. u kn*

Vrsta poreza	Ostvareni vlastiti porezni prihodi			
	2011.	2012.	2013.	2014.
Porez na nasljedstvo i darovanja	307.145,84	378.777,47	339.729,51	352.331,01
Porez na cestovna motorna vozila	16.197.817,99	16.260.086,74	13.575.016,48	12.431.764,17
Porez na plovila	623.847,20	642.198,95	619.874,78	1.008.158,42
Ukupno	17.128.811,03	17.281.063,16	14.534.620,77	13.792.253,60

Izvor: Istarska županija, 2013 i 2014.

U navedenom godišnjem izvješću o radu kao glavni razlog manjeg ostvarenja prihoda s osnova županijskih poreza u 2014. godini, ali i u proteklim godinama navodi se manji broj registriranih oporezivih motornih vozila, te povećanje prosječne starosti postojećih vozila. Utvrđeni porez u odnosu na 2013. godinu smanjio se za 62.096,84 kn što čini minorno smanjenje. Ipak usporedimo li planirani porez iz 2014. godine koji je iznosio 13,9 milijuna kn s planiranim porezom u 2011. godini koji je iznosio 15,9 milijuna kn dolazimo do razlike koja premašuje 2 milijuna kuna što znači da su se u 3 godine imovinski prihodi Istarske županije smanjili za više od 2 milijuna kuna. Takvo veliko smanjenje moramo pripisati već ranije navedenom razlogu, ali isto tako teška ekonomska situacija dovela je do pada prodaje novih osobnih automobila u proteklih nekoliko godina (ulaskom Republike Hrvatske u Europsku Uniju trend se pojačava) što je dovelo do rasta kupoprodaje rabljenih vozila koje ovisno o starosti spadaju u niže razrede poreza na cestovna motorna vozila.

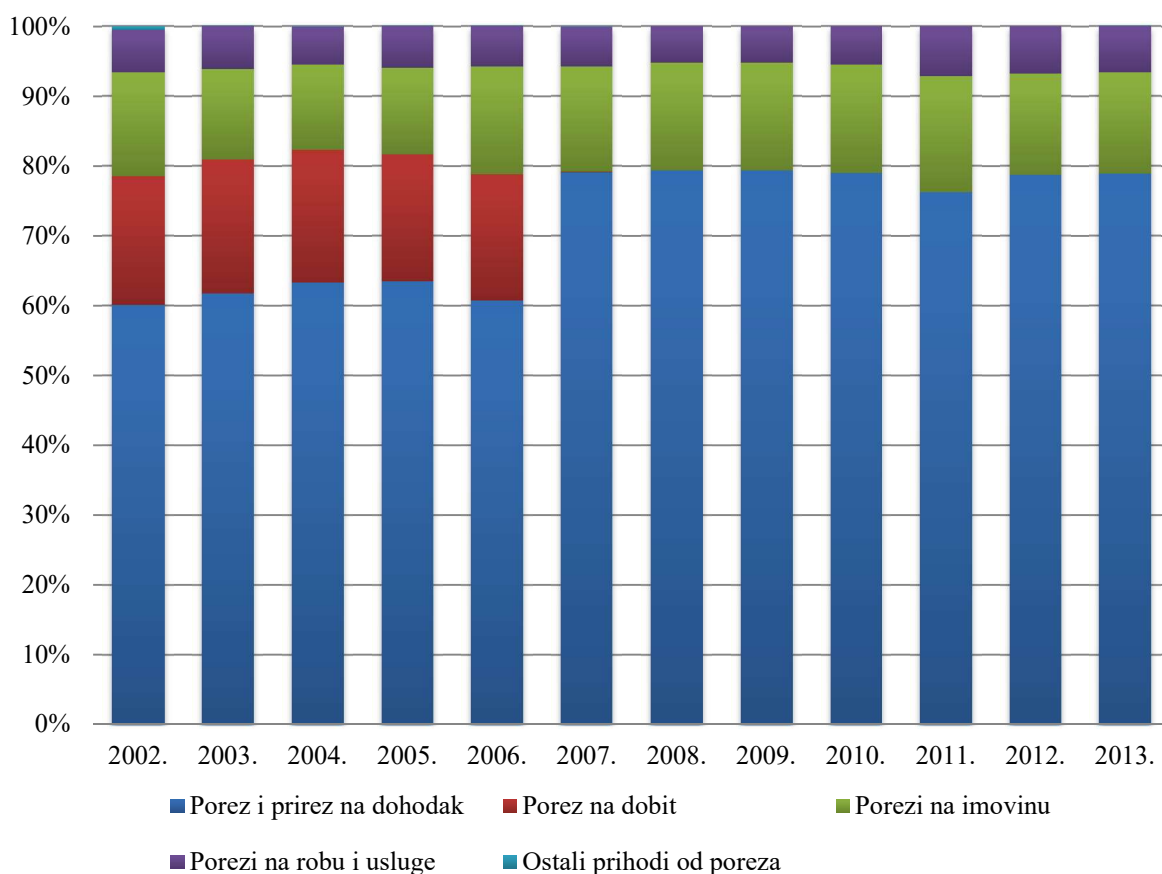
Od nadležnih Općinskih sudova, javnih bilježnika i nadležnih ispostava Područnog ureda pazin Porezne uprave Ministarstva financija, Odsjek je zaprimio ukupno 2306 pravomoćnih rješenja o nasljeđivanju, od kojih se na neoporezive osnovice odnosilo 2228 predmeta, a na oporezive 78 predmeta. U 2014. godini izdano je 132 porezna rješenja s utvrđenim porezom na nasljedstva i darove i zaduženim nenaplaćenim zateznim kamatama u ukupnom iznosu od 291.450,00 kn što je u odnosu na 2013. godinu manje za 26,65%, a u odnosu na 2012. godinu manje za 15,96% te u odnosu na 2011. godinu manje za 5,04%. Ostvareni prihodi s navedenog osnova u 2014. godini iznose 352.331,01 kn, što je za 3,71% više u odnosu na isto razdoblje 2013. godine i manje za 6,98% u odnosu na 2012 godinu.

Ukupno planirani porez na cestovna motorna vozila za 2014. godinu temeljem izdanih 34.143 poreznih rješenja i zaduženih nenaplaćenih zateznih kamata iznosi 12,5 mil. kn što je u

odnosu na 2013. manje za 3,52%, a u odnosu na 2012. godinu manje za 12,49%. Ostvareni prihodi s navedenog osnova u 2014. godini iznose 12,4 mil. kn što je smanjenje za 8,42% u odnosu na isto razdoblje u 2013. godini. U odnosu na 2012. godinu smanjenje iznosi 23,54%.

Ukupno planirani porez na plovila za 2014. godinu, temeljem izdanih 1.948 poreznih rješenja i zaduženih nenaplaćenih kamata iznosi 1,1 mil. kn, što je u odnosu na 2013. godinu povećanje za 81,60%, a u odnosu na 2012. godinu povećanje za 83,42%. Ostvareni prihodi od poreza na plovila 2014. godini iznose nešto više od 1 mil. kn, što je za 62,64% više u odnosu na isto razdoblje 2013. godine, a u odnosu na 2012. godinu povećanje iznosi 56,99%.

Grafikon 1. *Struktura poreznih prihoda Istarske županije (ukupno proračuni županije, gradova i općina) u razdoblju od 2002. do 2013. godine*



Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c

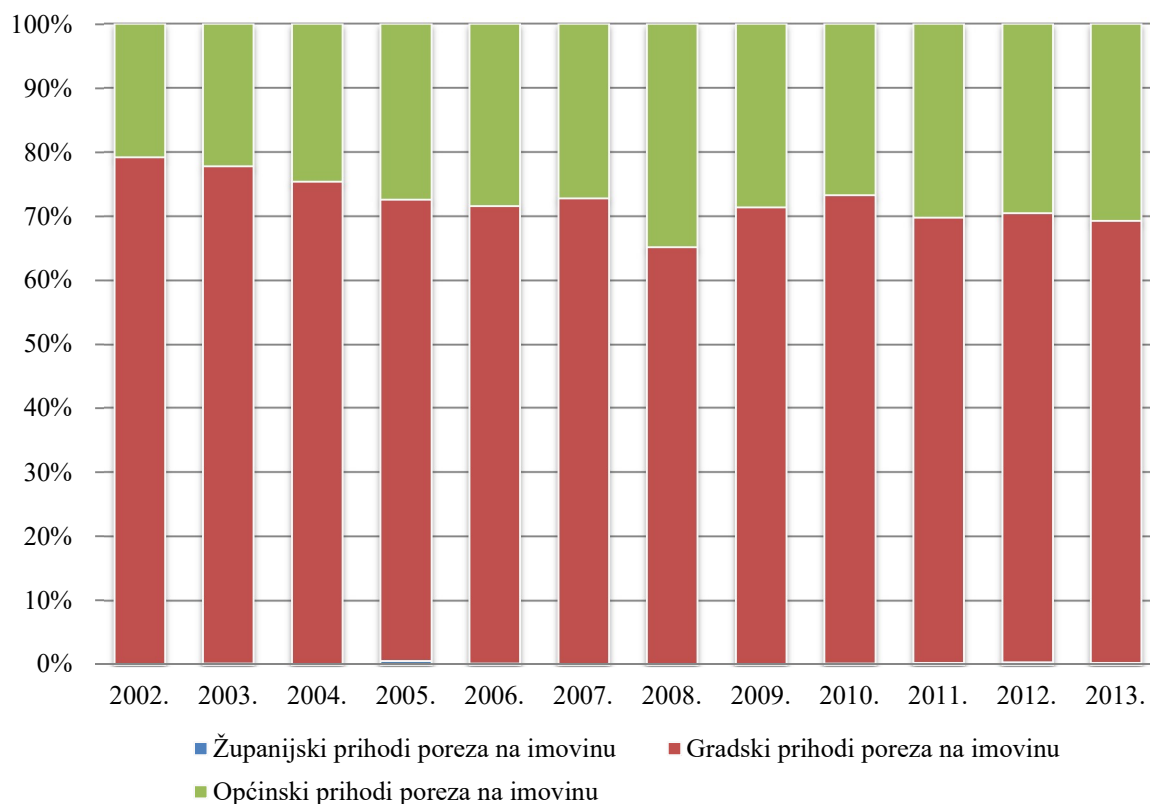
U grafikonu 1. prikazana je struktura poreznih prihoda Istarske Županije. Porezni prihodi Istarske županije dijele se na: ostale prihode od poreza, prihode od poreza na robu i usluge, prihode od poreza na imovinu, prihode od poreza na dobit i prihode od poreza i prireza na dohodak. Porez i prirez na dohodak glavni su izvor poreznih prihoda Istarske Županije te u 2013. godini 78,87% ukupnih poreznih prihoda otpada na prihode prikupljene porezom i prirezom na dohodak. Prihodi od poreza na dobit u 2007. godini postaju prihodi državnog proračuna, dok su u razdoblju do 2002. do 2006. godine sačinjavali od 18,09% do 19,20% ukupnih poreznih prihoda. Prihodi od imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima u 2013. iznose 14,50%.

U promatranom razdoblju prihodi od imovinskih poreza variraju, a u 2011. godini dostižu svoju maksimalnu vrijednost od 16,63% (ukupnih poreznih prihoda Istarske županije) dok svoj minimum ostvaruje u 2004. godini kada su imovinski porezi sudjelovali sa samo 12,17% u ukupnim poreznim prihodima Istarske županije. Porezi na robu i usluge kao i ostali prihodi od poreza imaju malen udio u ukupnim poreznim prihodima Istarske županije. Porezi na promet dobara i usluga sudjeluju sa 6,63% prihoda u ukupnim poreznim prihodima Istarske županije u 2013. godini, a svoju maksimalnu vrijednost ostvarili su u 2011. kada njihov udio iznosi 7,20% ukupnih poreznih prihoda Istarske županije.

Iz grafikona vidimo kako ostali prihodi od poreza, prihodi od poreza na robu i usluge te prihodi od poreza na imovinu sudjeluju s nešto manje od 20% u ukupnim poreznim prihodima Istarske županije. Preostalih 80% poreznih prihoda Istarske županije otpada na prihode koji su prikupljeni porezom i prirezom na dohodak. Imovinski porezi u Istarskoj županiji predstavljaju sporedan izvor poreznih prihoda za punjenje proračuna županije.

Grafikon 2. prikazuje koliko je od ukupnih prihoda od imovine (zbroy županijskog, gradskih i općinskih proračuna) Istarske županije prikupljeno prihodima na imovinu koji su prihodi županije, nadalje prihoda od poreza na imovinu koji su prihodi gradskog proračuna te prihodi od poreza na imovinu koji su općinski prihodi. Vidljivo je da županijski imovinski porezi donose vrlo malo prihoda u ukupnim prihodima od poreza na imovinu županije (zbroy županijskog, gradskih i općinskih proračuna), a u strukturi njihov najveći udio iznosio je samo 0,65% u 2005. godini.

Grafikon 2. *Struktura prihoda od imovinskih poreza Istarske županije s obzirom na ostvrenje županijskog, gradskog i općinskog proračuna u razdoblju od 2002. do 2013. godine u %*



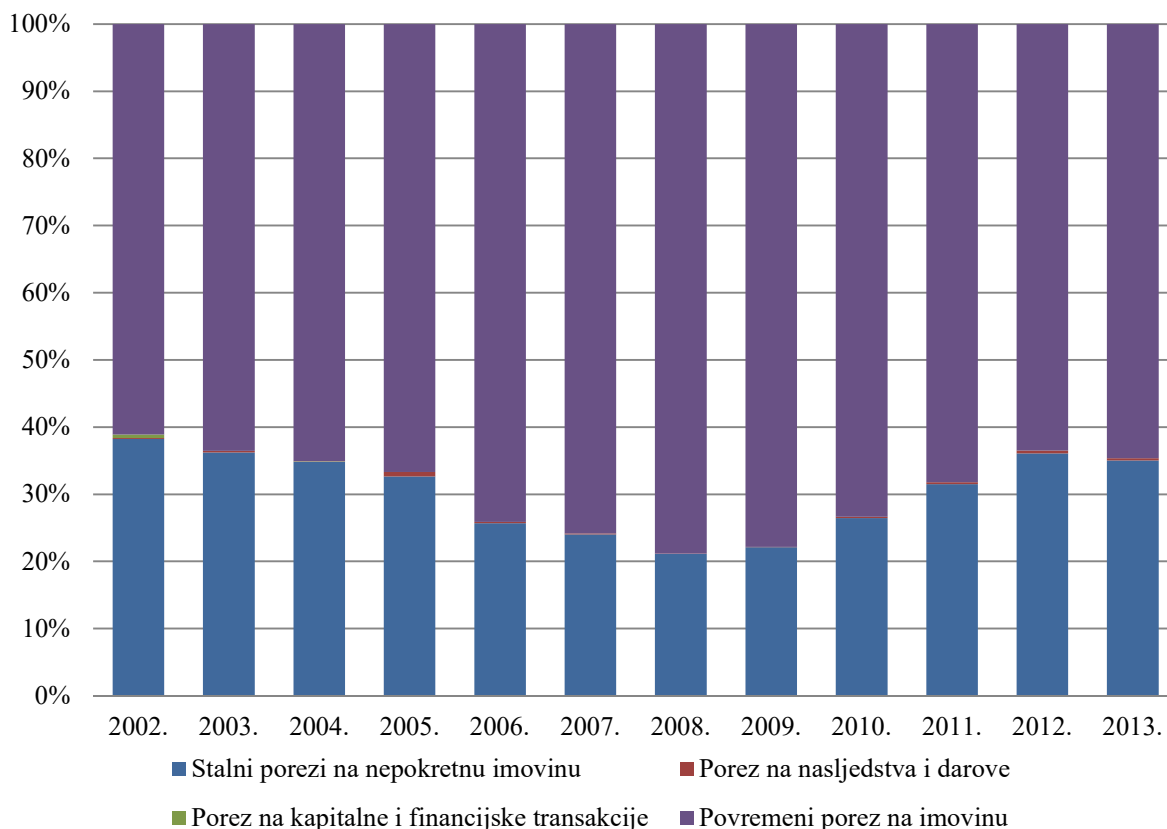
Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c

Gradski porezi na imovinu donose najviše prihoda u ukupni proračun županije, a njihov udio u promatranom razdoblju od 2002. do 2013. kretao se od 65,10% do 79,04%. Razlog ovakvoj dominaciji gradskih prihoda od poreza na imovinu jest taj da u gradovima Istarske županije živi većina stanovništva županije, što znači ne samo da većina tvrtki ima sjedište u jednom od 10 istarskih gradova, već su ti gradovi jedni od najpoznatijih turističkih gradova Republike Hrvatske, što znači da se u njima gradi veliki broj kuća za odmor, a isto tako koriste se javne površine u obavljanju raznih djelatnosti koji su direktno ili indirektno vezane uz turizam. Iz svih tih razloga gradovi prikupljaju veliku količinu prihoda od poreza na tvrtku ili naziv, poreza na kuće za odmor te poreza na korištenje javnih površina.

Općinski imovinski porezi drugi su po prikupljanju prihoda u strukturi ukupnih prihoda od poreza na imovinu Istarske županije. Njihov doprinos u strukturi u razdoblju od 2002. do 2013. godine kretao se od 20,81% (2002.) do 34,87% (2008.) te su u 2013. godini sudjelovali s 30,74%. Prihodi od poreza na imovinu ovise o veličini općine, broju stanovnika te o

razvijenosti same općine. Općina sa većim brojem stanovnika rezultirat će s većim brojem tvrtki koje će plaćati porez na tvrtku ili naziv, te će koristiti javne površine općine kako bi se oglašavali ili obavljali svoje djelatnosti.

Grafikon 3. *Struktura imovinskih poreza Istarske županije (ukupno proračuni županje, gradova i općina) do 2002. do 2013. godine*



Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c.

Grafikon 3 prikazuje strukturu imovinskih poreza Istarske županije u razdoblju od 2002. do 2013. godine. U grafikonu zapažamo da postoje dvije vrste imovinskih poreza koje najviše doprinose prikupljanju poreznih prihoda od imovinskih poreza, a to su povremeni porez na imovinu i stalni porez na nepokretnu imovinu, dok porez na kapitalne i financijske transakcije i porez na nasljedstva i darove imaju zanemariv doprinos u prihodima od imovinskih poreza. Ukupno 64,65% imovinskih poreza u 2013. godini otpada na povremeni porez na imovinu, iako porezni prihodi povremenog poreza na imovinu kroz godine variraju njihova značajnost nikad nije dovedena u pitanje, naime u promatranom razdoblju od 2002. do 2013. udio poreznih prihoda prikupljenih od povremenih poreza na imovinu nije se značajnije mijenjao odnosno kontinuirano čini oko 60% ukupnih imovinskih poreza. Prihodi od ovog poreza

povećavali su se do 2002. godine te postigli su svoj maksimum u 2008. godini kada je od ukupnih imovinskih poreza 78,86% otpadalo na povremene imovinske poreze.

Drugi najdominantniji porezi jesu stalni porezi na nepokretnu imovinu čiji je udio u ukupnim imovinskim porezima Istarske županije u 2013. godini iznosio 35,02%. U promatranom razdoblju stalni porezi na nepokretnu imovinu svoj su maksimum ostvarili u 2002. godini kada je 38,21% imovinskih poreza otpadalo na stalne poreze na nepokretnu imovinu. Kao što iz grafikona možemo iščitati prihodi od stalnih poreza na nepokretnu imovinu kroz promatrano razdoblje konstantno su fluktuirali s naglaskom da su do 2008. godine imali opadajući trend te da je u toj godini ostvaren minimum promatranog razdoblja tj. samo 21,12% ukupnih imovinskih poreza otpadalo je na stalne poreze na nepokretnu imovinu. U narednim godinama javlja se rastući trend.

Tablica 10: *Prihodi gradova od imovinskih poreza u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine u tisućama kuna*

GRAD	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Buje	544	425	792	898	1.273	1.101	1.899	1.954	3.878	2.788	1.880	2.030
Buzet	535	724	532	946	1.761	820	1.340	1.252	1.093	915	830	888
Labin	1.452	1.196	1.914	1.640	3.301	3.232	2.463	1.657	2.141	1.755	1.999	2.504
Novigrad	2.784	2.610	3.106	3.922	4.036	3.415	5.593	7.021	11.195	9.237	6.001	5.724
Pazin	1.530	2.272	1.970	1.715	2.053	2.332	1.513	3.335	1.533	588	898	1.328
Poreč	16.764	14.390	15.541	17.741	21.807	19.855	20.170	23.589	18.248	17.617	19.210	18.053
Pula	7.200	9.367	8.285	9.159	17.379	15.099	13.935	11.976	9.445	10.832	8.945	10.054
Rovinj	7.507	8.632	9.571	8.802	10.583	16.394	17.366	13.946	11.718	10.379	10.557	11.724
Umag	7.162	7.250	9.262	6.198	6.906	8.761	10.608	16.727	20.405	14.946	13.696	14.109
Vodnjan	1.803	2.306	2.329	2.771	6.185	11.405	6.422	5.389	4.030	3.274	3.733	4.096

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c.

Tablica 10 prikazuje prihode poreza na imovinu gradova Istarske županije u razdoblju od 2002. do 2013. godine. Od 10 istarskih gradova Poreč je u promatranom razdoblju prikupio najviše prihoda od poreza na imovinu te su ti prihodi u 2013. godini iznosili nešto više od 18 milijuna kuna, drugi grad po prihodima od poreza na imovinu jest Umag s 14,1 mil. kn. prihoda, slijedi Rovinj s 11 mil. kn prihoda te grad Pula s 10 mil. kn. prihoda od poreza na imovinu. Moguće je zaključiti da gradovi koji su poznata turistička središta prikupljaju značajno veće prihode od poreza na imovinu od drugih gradova. U promatranom razdoblju prihodi od poreza na imovinu grada Poreča rastu sve do 2009. godine (osim 2007. u kojem se javlja blago smanjenje) kada dostižu iznos od 23,5 mil. kuna, te se u sljedećim godinama javlja trend smanjenja (izuzetak je 2012. godina u kojoj se javlja neznatno povećanje) prihoda od imovinskih poreza. Razlog smanjenja leži i u činjenici da su zbog utjecaja globalne financijske krize svi proračunski prihodi pa tako i prihodi od imovinskih poreza zbog cikličke osjetljivosti bilježili trend pada.

Gradovi čiji su prihodi od poreza na imovinu značajno manji u 2013. godini do prethodno navedenih jesu: Buzet s prihodima od 888.000 kn, Pazin čiji prihodi iznose 1,3 mil. kn, Buje s prihodima od 2 mil. kn, Labin je prikupio 2,5 mil. kn prihoda od poreza na imovinu, Vodnjan 4 mil. kn, dok je Novigrad ostvario 5,7 mil. kn prihoda od poreza na imovinu. Zanimljivo je uočiti da grad Buzet ostvaruje vrlo male prihode od poreza na imovinu u odnosu na iste drugih gradova, a još je zanimljivije da određene općine Istarske županije ostvaruju veće prihode od poreza na imovinu od grada Buzeta.

Tablica 11: *Prihodi općina od imovinskih poreza u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine u tisućama kuna*

OPĆINA	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Bale	174	249	343	405	559	775	2.117	1.647	578	750	612	678
Barban	40	69	80	70	260	713	610	370	165	312	450	414
Brtonigla	433	513	489	454	596	602	1.145	1.326	2.760	2.343	1.283	1.095
Cerovlje	34	83	70	96	101	77	279	735	169	58	239	201
Fažana	817	1.526	1.078	915	2.283	1.574	2.362	1.717	1.170	1.596	1.675	1.889
Funtana	0	0	0	0	0	363	1.158	1.180	532	845	655	707
Gračišće	29	19	61	95	123	80	207	618	198	154	42	90
Grožnjan	175	98	67	136	123	104	376	542	635	692	625	609
Kanfanar	261	331	775	640	1.015	1.023	1.293	728	458	457	601	596
Karolja	34	62	40	29	101	97	149	297	158	63	132	108
Kaštelir-Labinci	392	406	391	780	960	1.424	2.198	1.481	1.002	1.224	1.026	878
Kršan	89	180	345	462	383	280	1.122	452	414	376	240	272
Lanišće	9	26	43	28	76	46	46	69	83	109	95	104
Ližnjan	641	595	1.050	926	1.275	1.780	2.041	1.747	1.155	2.479	1.306	1.716
Lupoglav	39	105	119	169	119	90	71	92	102	112	80	82
Marčana	1.577	1.297	1.738	1.649	3.405	2.282	2.915	1.854	1.743	1.854	1.710	1.820
Medulin	2.848	4.036	4.232	4.758	6.263	6.266	6.968	5.388	5.117	5.249	5.285	6.576
Motovun	501	428	615	492	602	808	860	1.212	671	861	701	843
Oprtalj	130	127	138	250	184	318	343	517	882	640	522	450
Piće	9	65	68	308	74	341	202	349	85	63	48	54
Raša	698	480	534	824	863	1.430	1.541	1.053	738	727	867	1.501
Sveta Nedelja	118	198	409	294	402	278	1.398	396	1.776	1.552	246	282
Sveti Lovreč	215	257	349	989	1.550	1.398	984	970	477	608	554	579
Sveti Petar u Šumi	38	18	33	39	35	48	38	89	54	78	62	118

- nastavak - Tablica 11: Prihodi općina od imovinskih poreza u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine u tisućama kuna

OPĆINA	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.
Svetvinčenat	97	138	254	320	1.017	769	1.637	627	407	480	575	627
Tar-Vabriga	0	0	0	0	0	450	2.069	1.716	1.579	1.538	1.898	2.379
Tinjan	79	64	155	363	648	417	435	1.275	622	406	507	387
Višnjan	275	286	484	628	1.322	1.178	2.828	1.252	1.366	1.379	1.424	945
Vižinada	83	82	125	471	614	801	973	791	324	396	687	276
Vrsar	2.254	2.100	3.067	3.315	3.934	4.390	4.438	3.941	4.164	3.723	4.086	4.525
Žminj	359	226	278	530	1.140	657	758	402	950	410	323	330

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b i 2015.c.

U tablici 11 prikazani su prihodi od poreza na imovinu općina u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine. Vidljivo je da općine prikupljaju znatno manje prihode od imovinskih poreza u odnosu na gradove. Ipak nekoliko općina prikuplja znatne prihode od poreza na imovinu, čak i više od pojedinih gradova Istarske županije. Općine koje prikupljaju značajne prihode od poreza na imovinu u 2013. godini jesu: Brtonigla (1 mil. kn), Fažana (1,8 mil. kn), Medulin (6,5 mil. kn), Raša (1,5 mil. kn), Tar-Vabriga (2,3 mil. kn) i Vrsar (4,5 mil. kn). Prihodi Medulina i Vrsara od poreza na imovinu u visini su prihoda od poreza na imovinu koje prikupljaju gradovi u Istri pa čak i više od nekih (Buje, Buzet, Labin i Pazin).

Može se zaključiti da slično gradovima koji prikupljaju najviše prihoda od imovinskih poreza u Istri za koje smo rekli da su turistički orijentirani, ista se situacija javlja i u slučaju općina koje prikupljaju velike količine prihoda od poreza na imovinu. Naime, općine Vrsar i Medulin poznate su po mnogobrojnim turističkim objektima, kampovima, ali i turističkim aktivnostima što ih čini turistički orijentiranim općinama.

S druge strane niz općina ima vrlo niske prihode od poreza na imovinu, a razlozi tome mogu biti: mali broj stanovnika, mala gospodarska aktivnost tj. usmjerenje gospodarske aktivnosti u obližnje gradove. Općine koje su prikupile najmanje prihoda od imovinskih poreza u 2013. godini jesu: Gračišće (90.000 kn), Karojba (108.000 kn), Cerovlje (201.000 kn), Lupoglav (82.000), Pićan (54.000 kn), Sv. Petar u Šumi (118.000 kn). Zanimljivo je uočiti da dvije općine do 2006. godine nisu imale prihoda od poreza na imovinu, a to su Općina Funtana i Općina Tar-Vabriga, razlog tome je što do tada nisu imale status općine. Prema izvještaju o vlastitim prihodima i primicima državnog, županijskih i gradskih ili općinskih proračuna za 2012. godinu Općina Bale je od vlastitih poreza (porez na kuće za odmor, porez na tvrtke ili naziv, porez na korištenje javnih površina) ukupno prihodovala 339.044,10 kn u 2012. godini. Od ukupnih prihoda Općine Bale koji iznose 11 mil. kn udio gore navedenih poreza je relativno malen tj. iznosi svega 3,08%. Od tih sveukupnih 339.044,10 kn najveće prihode donosi porez na kuće za odmor čiji udio iznosi 41,08% (ili 139.290,18 kn), nadalje drugi porez po visini prihoda jest porez na tvrtku ili naziv čiji udio iznosi 37,60% (127.274,69 kn). Najmanje prihode općini donosi porez na korištenje javnih površina, preostalih 21,32% (samo 72.274,69 kn).

5. OPOREZIVANJE IMOVINE U ZEMLJAMA EUROPSKE UNIJE

U zemljama Europske Unije “pravi“ tj. opći porez na imovinu upotrebljavaju samo Francuska i Luksemburg. Francuska je školski primjer poreza na neto bogatstvo koji ima vrlo veliku progresiju, ali se egzistencijalni minimum neoporezuje. U EU puno je češći porez na nekretnine, i to prvenstveno fizičkih osoba (Kordić i Podborkić, 2010). Porez na nekretnine u EU postoji u nekoliko oblika. Dok Austrija nema definiran porez na stambene nekretnine (već ima uspostavljen porez na najam poslovnih nekretnina/površina), u većini zemalja EU poreznu osnovicu čini vrijednost nekretnine, a porezne stope se u svakoj zemlji na drugačiji način definiraju te se njihova visina razlikuje od zemlje do zemlje (ipak porezne stope nisu previsoke jer bi to rezultiralo prevelikim poreznim opterećenjem), te je kod većine zemalja porezna stopa utvrđena od strane centralne i lokalne vlasti (Lovrinčević, 2011). Belgija je jedina članica koja ne razrezuje ovaj porez, no iz tog razloga ima naknadu pod nazivom “porez po odbitku na nekretnine” koja se razrezuje iz dohotka, a čija je visina utvrđena na razini regija. Što se tiče definiranja poreznog obveznika poreza na nekretnine razne europske zemlje imaju razna rješenja. Naime, porezni obveznik poreza na nekretnine je vlasnik, osim u Ujedinjenom Kraljevstvu. Nadalje u Irskoj, Francuskoj i Portugalu porezni obveznik je posjednik (odnosno korisnik imovine). U Ujedinjenom Kraljevstvu nema klasičnog poreza na nekretnine, već je to “porez na korištenje imovine” te je porezni obveznik korisnik nekretnine. Porezna osnovica se drugačije definira po pojedinim zemljama članicama EU, ali je ona u pravilu vrijednost nekretnine čija se procjena temelji na površini i ostalim kriterijima. Svaka zemlja na drugačiji način procjenjuje vrijednost nekretnine kao porezne osnovice. Stope poreza na imovinu su u pravilu proporcionalne, no Grčka se koristi progresivnom stopom, a Ujedinjeno Kraljevstvo provodi razrez prema vrijednosnim razredima. Isto tako samo nekoliko zemalja odobrava olakšice na pojedine vrste imovine. Iako su porezne stope niske u većini zemalja zamjećujemo da su u svim suvremenim poreznim sustavima imovinski porezi prisutni, oni se od zemlje do zemlje razlikuju u definiranju poreznih osnovica, stopa i poreznog obveznika te u pojedinim zemljama imovinski porezi imaju značajan, a u nekim manje značajan utjecaj kao što ćemo vidjeti u nastavku rada gdje ćemo analizirati koje zemlje EU prikupljaju najviše, a koje najmanje prihoda od imovinskih poreza (Kordić i Podborkić, 2010).

Tablica 12: *Udio imovinskih poreza u BDP-u zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012.godine u %*

Država	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Belgija	2,8	2,8	2,8	2,9	3,2	3,1	3,2	3,1	3,1	3,0	3,1	3,2	3,4
Bugarska	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,4	0,6	0,7	0,7	0,5	0,5	0,6	0,6
Češka	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5
Danska	2,3	2,4	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,6
Njemačka	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9
Estonija	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3
Irska	1,5	1,5	1,4	1,7	1,9	2,2	2,7	2,3	1,7	1,4	1,5	1,4	1,4
Grčka	2,1	1,7	1,5	1,5	1,4	1,3	1,8	1,8	1,7	1,4	1,0	1,9	2,1
Španjolska	2,2	2,2	2,3	2,5	2,8	3,1	3,3	3,1	2,4	2,1	2,2	2,0	2,2
Francuska	2,7	2,7	2,7	2,8	2,9	3,0	3,0	3,1	3,0	3,0	3,4	3,6	3,6
Hrvatska	-	-	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,3
Italija	1,9	1,8	1,9	1,8	2,1	2,0	2,1	2,0	1,8	2,2	1,8	2,1	2,6
Cipar	1,5	1,0	0,8	0,9	1,6	1,9	1,3	2,0	1,4	0,9	1,0	0,8	0,8
Latvija	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,7	0,6	0,9	0,7	0,7	0,9	1,0	0,9
Litvanija	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5
Lukesmburg	1,9	1,7	1,5	1,4	1,3	1,4	1,4	1,5	1,3	1,2	1,1	1,2	1,3
Mađarska	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	1,1	1,1	1,2
Malta	0,8	0,9	1,1	1,1	1,6	1,6	1,5	1,6	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0
Nizozemaska	1,9	1,7	1,8	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,6	1,4	1,4	1,2	1,2
Austrija	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6
Poljska	1,2	1,3	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3
Portugal	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2	1,3	1,4
Rumunjska	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8
Slovenija	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6
Slovačka	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,7

- nastavak - Tablica 12: Udio imovinskih poreza u BDP-u zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012. godine u %

Država	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Finska	1,1	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1	1,2
Švedska	1,7	1,5	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,1	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0
UK	4,2	4,1	4,1	4,1	4,2	4,2	4,4	4,4	5,6	4,3	4,1	4,1	4,1
Island*	2,4	2,3	2,3	2,1	2,3	2,5	2,0	2,3	2,1	2,0	2,2	2,2	2,5
Norveška*	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1
EU-28 prosjek	-	-	1,3	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,4	1,3	1,3	1,3	1,4

*nije članica EU

Napomena: Prikazani podaci za Hrvatsku odnose se na udio imovinskih poreza u državnom proračunu.

Izvor: EUROSTAT European Commission, 2014, 249 str.

Tablica 12 prikazuje udio prihoda od imovinskih poreza u BDP-u zemalja EU u razdoblju od 2000. do 2012. godine. Udio imovinskih poreza u BDP-u Hrvatske od 2002. do 2012. godine varira između 0,3 i 0,5%. Prosjek EU-28 kroz godine varira između 1,3 i 1,4% BDP-a što znači da je Hrvatska ispod europskog prosjeka, iz tablice uočavamo da su susjedne zemlje i zemlje koje su relativno slične Hrvatskoj također ispod europskog prosjeka, a tri su na približno istoj razini kao i Hrvatska: Češka, Estonija i Bugarska. Ostale zemlje koje su ispod europskog prosjeka jesu Slovačka, Slovenija, Rumunjska, Austrija, Litvanija i Latvija. Iz tablice se može iščitati da razvijene zemlje imaju veći udio imovinskih poreza u BDP-u od europskog prosjeka kao: Danska, Irska, Italija, Luksemburg, Nizozemska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Zanimljivo je uočiti i razne suprotnosti već navedenim zapažanjima, naime Njemačka kao jedna od najvećih i najrazvijenijih zemalja EU nalazi se ispod prosjeka, dok se Grčka jedna od susjednih zemalja Hrvatskoj nalazi iznad prosjeka te je u 2012. udio imovinskih poreza u BDP-u Grčke iznosio 2,1% što je daleko više od Hrvatske, ali i od prosjeka EU. Ujedinjeno Kraljevstvo ima najveći udio imovinskih poreza od 4,1% BDP-a u 2012. godini, dok je svoj maksimum dostigao u 2008. godini kada je iznosio 5,6%. Iz ove tablice možemo zaključiti da imovinski porezi ne samo u Hrvatskoj već i u ostalim zemljama EU čine malen udio u njihovom BDP-u što naglašava mali značaj imovinskih poreza u poreznim sustavima suvremenih zemalja.

Tablica 13: Udio imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012. godine u %

Država	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Belgija	6,3	6,2	6,3	6,6	7,0	6,9	7,2	7,2	7,0	6,9	7,2	7,3	7,5
Bugarska	0,8	0,8	0,1	1,1	1,1	1,3	1,9	2,1	2,2	1,9	1,9	2,1	2,0
Češka	1,5	1,5	1,5	1,5	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3
Danska	4,6	4,9	5,2	5,3	5,2	5,1	5,2	5,2	5,6	5,5	5,5	5,6	5,3
Njemačka	2,1	2,1	2,1	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,3	2,3
Estonija	1,3	1,2	1,1	1,1	1,0	0,9	0,8	0,7	0,9	1,0	1,1	1,0	1,0
Irska	4,8	5,1	4,8	5,9	6,4	7,3	8,4	7,4	5,7	5,1	5,2	5,0	4,8
Grčka	6,1	5,2	4,6	4,6	4,3	4,2	5,6	5,5	5,2	4,6	3,3	6,0	6,2
Španjolska	6,5	6,4	6,7	7,5	8,1	8,6	9,0	8,3	7,3	6,9	6,8	6,4	6,7
Francuska	6,1	6,1	6,3	6,4	6,7	6,9	6,9	7,1	6,9	7,2	7,9	8,3	8,0
Hrvatska	-	-	1,0	0,9	1,0	1,0	1,2	1,3	1,3	1,2	1,0	1,0	0,9
Italija	4,6	4,4	4,6	4,5	5,1	5,0	4,9	4,8	4,1	5,0	4,3	5,0	5,9
Cipar	5,0	3,2	2,5	2,7	4,9	5,3	3,6	5,0	3,6	2,4	2,7	2,2	2,1
Latvija	3,2	3,1	2,9	2,8	2,7	2,3	2,0	3,0	2,3	2,7	3,1	3,5	3,4
Litvanija	2,3	2,0	2,0	1,8	1,7	1,5	1,4	1,2	1,2	1,7	1,9	1,7	1,7
Lukesmburg	4,9	4,4	3,9	3,7	3,6	3,7	3,9	4,3	3,4	3,0	2,9	3,2	3,3
Mađarska	1,6	1,7	1,8	2,1	2,2	2,2	2,1	1,9	2,1	2,0	3,0	3,0	3,1
Malta	2,8	3,0	3,7	3,7	5,1	4,8	4,6	4,8	3,9	3,2	3,2	3,1	3,0
Nizozemaska	4,8	4,5	4,7	4,5	4,6	4,8	4,6	4,6	4,1	3,8	3,7	3,2	3,1
Austrija	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,3
Poljska	3,5	4,0	4,5	4,2	4,2	4,0	3,7	3,4	3,6	3,9	3,8	3,6	3,9
Portugal	4,0	3,8	3,9	3,8	3,8	4,0	4,0	4,3	4,0	3,8	3,9	3,8	4,3
Rumunjska	2,2	2,5	2,4	2,7	2,6	2,5	2,9	3,3	3,0	2,9	3,1	2,9	2,8
Slovenija	1,7	1,7	1,6	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6	1,7
Slovačka	1,6	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,4	1,3	1,2	1,4	1,4	1,4	2,4

- nastavak - Tablica 13: Udio imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012. godine u %

Država	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Finska	2,4	2,3	2,4	2,3	2,6	2,7	2,5	2,6	2,6	2,6	2,7	2,6	2,8
Švedska	3,4	3,1	3,1	3,1	3,1	2,9	2,9	2,4	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3
UK	11,5	11,4	11,9	11,8	11,9	11,9	12,3	12,5	15,1	12,4	11,8	11,5	11,7
Island*	6,5	6,5	6,5	5,6	6,1	6,1	4,9	5,6	5,7	5,9	6,2	6,2	6,8
Norveška*	2,4	2,4	2,3	2,4	2,3	2,3	2,2	2,5	2,3	2,6	2,6	2,5	2,5
EU-28 prosjek	-	-	3,5	3,6	3,8	3,8	3,9	4,0	3,7	3,6	3,6	3,6	3,7

*nije članica EU

Napomena: Prikazani podaci za Hrvatsku odnose se na udio imovinskih poreza u državnom proračunu.

Izvor: EUROSTAT European Commission, 2014, 250 str.

Pogledamo li podatke u Tablici 13. u kojoj je prikazan udio prihoda od imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima u razdoblju od 2000. do 2012. za zemlje EU možemo vidjeti da u pravilu prihodi od imovinskih poreza imaju veći udio u ukupnim poreznim prihodima u razvijenim zemaljama te i u ovom slučaju dolazimo do prethodno istaknutih zaključaka iz Tablice 12. Hrvatska se opet nalazi na vrhu zemalja koje su daleko ispod prosjeka EU čiji prihodi imovinskih poreza sačinjavaju vrlo male, zanemarive vrijednosti (samo 0,9% ukupnih poreznih prihoda u 2012. godini) u odnosu na ukupne porezne prihode. Neke od zemalja čiji su prihodi od imovinskih poreza manji od prosjeka EU jesu: Bugarska, Češka, Slovenija, Slovačka, Rumunjska i druge. Kao što smo u prethodnom slučaju zaključili to su zemlje koje su veoma slične Hrvatskoj - tranzicijske zemlje. Ponovno zapažamo da u Grčkoj prihodi od imovinskih poreza imaju veći udio u ukupnim poreznim prihodima u odnosu na susjedne zemlje (Hrvatska, Slovenija, Mađarska). Isto tako niz razvijenih zemalja ostvaruje niže rezultate od prosjeka EU, a neke od njih jesu: Njemačka (2,3%), Finska (2,8%), Norveška (2,5%), Švedska (2,3%) u 2012. godini s obzirom da je EU prosjek u 2012. godini iznosio 3,7%. Od zemalja čiji prihodi od imovinskih poreza su iznadprosječni navesti ćemo nekoliko poput Danske (5,3%), Belgije (7,5%), Irske (4,8%), Islanda (6,8%), Španjolske (6,7%), Francuske (8%) i Ujedinjenog Kraljevstva (11,7%). Ujedinjeno Kraljevstvo je zemlja koja ubire najviše prihoda od imovinskih poreza. Iz ove tablice zaključili smo da Hrvatska u odnosu na Europske zemlje pridaje malu važnost, imovinskim porezima, europski je prosjek 3,7% dok većina razvijenih zemalja ima i dvostruko veći udio, u Hrvatskoj prihodi od imovinskih poreza doprinose manje od 1% ukupnih poreznih prihoda.

6. ZAKLJUČAK

Porezi na imovinu najstariji su način oporezivanja, te je ovaj porezni oblik bio poznat i starim civilizacijama poput Egipta, Babilona i Grčke. Ovaj porezni oblik zadržao se i do danas zbog činjenice da se imovinu veoma teško može sakiti ili preseliti, te je pojavom privatnog vlasništva imovina postala idealan temelj za oporezivanje bogatstva pojedinca. Gotovo da ne postoji suvremeni porezni sustav u kojem nije prisutan ovaj porezni oblik, iako je njegova važnost od razvoja obrtništva bitno manja, a porez na dohodak i porez na promet proizvoda i usluga u suvremenim poreznim sustavima poprimaju sve veću važnost. Razlozi zašto se još imovinski porezi koriste u poreznim sustavima suvremenih zemalja jest raspoređivanje poreznog opterećenja, tj. nastoji se više oporezivati bogati sloj, a raznim olakšicama rasteretiti manje bogate. Najveći razlozi koji se navode protiv poreza na imovinu jest da se prihodi tj. dobici od imovine ionako već oporezuju porezom na dohodak, isto tako javlja se pitanje oporezivanje imovine pravnih osoba jer će ionako svi primici od imovine poduzeća rezultirati povećanjem bogatstva (imovine) njegovih vlasnika što može rezultirati nepotrebnim dvostrukim oporezivanjem.

Kompleksnost poreza na imovinu javlja se u definiranju porezne osnovice ovog poreznog oblika. Naime kako ne postoji općeprihvaćena definicija imovine svaka zemlja na različiti način definira poreznu osnovicu i njene čimbenike. U radu smo analizirali kakve imovinske poreze koristi Republika Hrvatska te koliku važnost imovinski porezi imaju. Zaključiti se može da sve zemlje EU na određeni način oporezuju imovinu svojih stanovika, ali isto tako da su porezne stope izrazito niske, rijetko iznad 1% te da donose određene prihode u proračun zemalja EU. Jedna od zemalja koja ima značajne prihode jest Ujedinjeno Kraljevstvo, čiji prihodi od imovinskih poreza sačinjavaju 11,7% ukupnih poreznih prihoda što je daleko više od europskog prosjeka (3,7%), dok s druge strane, Hrvatska je jedna od zemalja čiji prihodi od imovinskih poreza zauzimaju minimalan udio u ukupnim poreznim prihodima. Na temelju prikupljenih podataka zaključujemo da imovinski porezi iako državi predstavljaju dodatni izvor prihoda za punjenje državnog proračuna te služe kao alat u boljem raspoređivanju poreznog opterećenja, što naglašava da predstavljaju manje značajan porezni oblik. Imovinski porezi u suvremenim poreznim sustavima predstavljaju dodatno opterećenje poreznom obvezniku, a problem kod definiranja porezne osnovice poreza na imovinu komplicira već izrazito kompliciran porezni sustav koje danas nazivamo poreznim džunglama. Smatramo da

bi bilo učinkovitije fokusirati se na porezne oblike koji imaju najveću značajnost u poreznim sustavima suvremenih zemalja (porez na dohodak i porez na promet dobara i usluga) te ih učiniti efikasnijima u prikupljanju sredstava u proračun te u raspodjeli poreznog opterećenja.

LITERATURA

A) Knjige:

1. Jelčić, Ba., 1997. *Javne financije*, Informator, Zagreb
2. Jelčić, Ba. i Jelčić Bo., 1998. *Porezni sustav i porezna politika*, Informator, Zagreb
3. Sikavica P. i Bahtijarević-Šiber F., 2001. *Leksikon menadžmenta*, Masmedia, Zagreb

B) Dijelovi knjiga:

1. Blažić H. i Grdinić M., 2014. "Porez na imovinu u EU" u *Financijska tržišta i institucije Republike Hrvatske u procesu uključivanja u Europsku uniju*, Sveučilište u Rijeci, Ekonomski fakultet, Rijeka, str. 71 – 91.
2. Horvat L., 2003. "Može li se imovina oporezivati?" u *Znanstveni skup Promjene u sustavu javnih prihoda*, HAZU, Zagreb str. 65 - 74.

C) Članci i publikacije:

1. EUROSTAT European Commission, 2014 *Taxation trends in the European Union, Data for EU Member States, Iceland and Norway*, Italija, Europska Unija.
2. Fatur, T. i Živković, S., 2009., *Porez na imovinu-stvarnost ili mit*, RRIF br. 11, str. 112 - 120.
3. Istarska županija, 2014., *Godišnje izvješće o radu, Odsjeka za utvrđivanje i naplatu poreza i vlastitih prihoda Upravnog odjela za proračun i financije Istarske Županije za 2013. godinu.*
4. Istarska županija, 2015., *Godišnje izvješće o radu, Odsjeka za utvrđivanje i naplatu poreza i vlastitih prihoda Upravnog odjela za proračun i financije Istarske Županije za 2014. godinu.*
5. Kordić, G. i Podborkić, R., 2010., *Oporezivanje imovine: Hrvatska praksa i Europska iskustva*, Ekonomska misao i praksa, 2010/br. 1, str. 105 - 120.
6. Lovrinčević V., 2011. *Porez na nekretnine u EU-u i implikacije za hrvatsku*, Ekonomski vijesnik: časopis Ekonomskog fakulteta Osijek, Osijek, vol. 24, br. 2, str. 419 - 429.

7. **Općina Bale 2012.:** *Izveštaj o vlastitim prihodima i primicima državnog, županijskih i gradskih/općinskih proračuna za 2012. godinu*

D) Elektronički izvori informacija:

1. **Grad Pula, 2015.,** službena stranica Grada Pule - <http://www.pula.hr/pocetna/>
2. **Grad Zagreb, 2015.,** službena stranica Grada Zagreba - <http://www.zagreb.hr/>
3. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.a,** službena stranica Ministarstva financija Republike Hrvatske - <http://www.mfin.hr/>
4. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.b,** *Ostvarenje proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za period od 2002-2010. godine (sve županije)* - <http://www.mfin.hr/hr/lokalni-proracun-2002>
5. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.c,** *Ostvarenje proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave za period od 2010-2013. godine (sve županije)* - <http://www.mfin.hr/hr/ostvarenje-proracuna-jlprs-za-period-2010-2014>
6. **Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2015.d,** *Godišnje izvješće za 2013. godinu, 2015.* - <http://www.mfin.hr/adminmax/docs/Godisnjak%202013.pdf>
7. **Porezna uprava, 2015.,** Službena stranica Porezne uprave Ministarstva financija Republike Hrvatske - <http://www.porezna-uprava.hr/Stranice/Naslovnica.aspx>

E) Zakoni i pravna regulativa:

1. **Gradska skupština Grada Zagreba, 2001.:** *Odluka o gradskim porezima i prirezu poreza na dohodak Grada Zagreba, 2001.* - <http://www1.zagreb.hr/slglasnik.nsf/VPD/7DF2E2473EFA22FEC1256DFA003A6574?OpenDocument>
2. **Gradsko vijeće Grada Pule, 2013.:** *Odluka o gradskim porezima Grada Pule, 2013.* - http://www.pula.hr/uploads/media/ODLUKA_O_GRADSKIM_POREZIMA_GRADA_PULE.pdf
3. **Ustavni sud Republike Hrvatske:** *Odluka Ustavnog suda br. U-I-1559/2001 i U-I-2355/2002, 2007.* - http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2007_03_26_972.html

4. **Zakon** o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, NN 26/07
Zagreb: Narodne novine.

5. **Zakon** o porezu na promet nekretnina, NN 67/97 Zagreb: Narodne novine.

POPIS TABLICA

Tablica 1: <i>Porezno opterećenje vlasnika automobila s obzirom na snagu i starost automobila.....</i>	17
Tablica 2: <i>Porezno opterećenje vlasnika motocikla s obzirom na snagu i starost motocikla.....</i>	18
Tablica 3: <i>Porezno opterećenje vlasnika plovila bez kabine s obzirom na dužinu i snagu plovila.....</i>	18
Tablica 4: <i>Porezno opterećenje vlasnika plovila s kabinom na motorni pogon s obzirom na dužinu i snagu plovila.....</i>	19
Tablica 5: <i>Porezno opterećenje vlasnika plovila s kabinom i pogonom na jedra s obzirom na dužinu i snagu plovila.....</i>	19
Tablica 6: <i>Udio prihoda od imovinskih poreza pojedine županije (ukupno proračuni županije, gradova i općina) u njenim ukupnim poreznim prihodima u razdoblju od 2002. do 2013. godine u %.....</i>	24
Tablica 7: <i>Broj izdanih rješenja Istarske županije na naplatu pojedinih poreza na imovinu u razdoblju od 2011. do 2014.....</i>	26
Tablica 8: <i>Planirani imovinski porezi u Istarskoj županiji u razdoblju od 2011. do 2014 u kn.....</i>	26
Tablica 9: <i>Ostvareni imovinski porezni prihodi istarske županije i razdoblju od 2011. do 2014 u kn.....</i>	27
Tablica 10: <i>Prihodi gradova od imovinskih poreza u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine u tisućama kuna.....</i>	33
Tablica 11: <i>Prihodi općina od imovinskih poreza u Istarskoj županiji u razdoblju od 2002. do 2013. godine u tisućama kuna.....</i>	35, 36
Tablica 12: <i>Udio imovinskih poreza u BDP-u zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012.godine u %.....</i>	39, 40

Tablica 13: *Udio imovinskih poreza u ukupnim poreznim prihodima zemalja EU u razdoblju od 2002. do 2012. godine u %.....42, 43*

POPIS GRAFIKONA

- Grafikon 1.** *Struktura poreznih prihoda Istarske županije (ukupno proračuni županije, gradova i općina) u razdoblju od 2002. do 2013. godine.....28*
- Grafikon 2.** *Struktura prihoda od imovinskih poreza Istarske županije s obzirom na ostvrenje županijskog, gradskog i općinskog proračuna u razdoblju od 2002. do 2013. godine u %.....30*
- Grafikon 3.** *Struktura imovinskih poreza Istarske županije (ukupno proračuni županije, gradova i općina) do 2002. do 2013. godine.....31*

SAŽETAK

Imovina je jedan od najboljih pokazatelja bogatstva pojedinca, uz to imovinu je vrlo teško sakriti što je imovinu u prošlosti učinilo idealnom poreznom osnovicom. Porez na imovinu jedan je od najstarijih poreznih oblika te se ovaj porezni oblik i danas koristi u suvremenim poreznim sustavima. U teoriji navode se razni argumenti zašto oporezivati imovinu, a glavni je snažnije oporezivanje bogatstva pojedinca na temelju njegove imovine. Ipak danas su ti argumenti manje uvjerljivi postojanjem poreza na prihode od imovine te poreza na dobitke odnosno dohodak.

Republika Hrvatska ne koristi se općim porezom na imovinu, već nekolicinom pojedinačnih poreza na imovinu (porez na promet nekretnina, porez na cestovna motorna vozila, porez na plovila, porez na nasljedstva i darove, porez na kuće za odmor, porez na tvrtku ili naziv, porez na korištenje javnih površina) čiji su prihodi uglavnom prihod jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave. Zemlje Europske Unije na svoj način oporezuju imovinu svojih stanovnika, s time da je najrašireniji oblik oporezivanje nekretnina porezom na nekretnine. Iako su porezi na imovinu prisutni u gotovo svim suvremenim poreznim sustavima, porezi na imovinu spadaju u porezne oblike nižeg značenja prema njihovoj financijskoj snazi, što je slučaj i u Hrvatskoj. Uvođenje imovinskih poreza dodatno komplicira već složene suvremene porezne sustave. Zaključak rada je da se poreznim reformama nastoji dominantnije porezne oblike (porez na dohodak i porez na promet dobara i usluga) učiniti efikasnijima u prikupljanju sredstava i preraspodijeli poreznog opterećenja.

Ključne riječi: *imovina, porez na imovinu, Republika Hrvatska, Europska Unija*

SUMMARY

Assets are one of the best indicators of individual wealth and it is impossible to conceal them. Because of this fact, in the past times, the assets were ideal to become a tax base. A property tax is one of the oldest forms of taxation in existence and is still used today in modern tax systems. In theory, there are various arguments for taxing property and the main reason seems to be wealth taxation for individuals based on what their assets are. However, at the present time these arguments are less convincing due to the property income tax as well as tax on profits, that is, income tax.

General property tax does not exist in Croatia, but the Croatian tax system uses several individual property taxes (real estate transfer tax, tax on motor vehicles, tax on vessels, tax on gifts and inheritance, tax on second homes, corporate income tax, tax on the use of public land) whose incomes are mainly profit of local and regional self-government. European Union countries are taxing their citizens property each in its own way, but the most common form is taxation of property to the tax on real estate. Even though in almost all modern taxation systems the property taxes are present, according to their financial strength, property taxes are lower in the tax forms of meaning, as is the case with Croatia. Introduction of property taxes puts a further strain on already complex modern tax systems. In conclusion, more effort is needed to make dominant forms of taxation (income tax and sales tax on goods and services) more effective in fundraising and in the redistribution of the tax burden by various tax reforms.

Key words: *assets, property tax, Republic of Croatia, European Union*